

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ז (תשפ"ג)

אוצר פניני נאמני ההנהגות והחסידות

♦ ואתחנן ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

יד כל יהודי בכל מקום
יכול למצוא את ה' יתברך
מילתא הדת"א

יב האופן הרנ"ג
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יא הקשר בין
פרשת ואתחנן, שבת נחמו וט"ז באב
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

לקוטי שיחות | פרשת ואתחנן, שבת נחמו, ט"ו באב - הקשר ביניהם ... א
אמרי נעם | הגלות היא ירידה לצרף עליה - ברישא חשוקא והדר נהורא . א
אגרת הקדש | אגרת שפתב רבי זכריה מנדל מירוסלאב זיע"א תלמיד הרה"ק
 רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א ידודו בתחלת התקופתו לחוג החסידים ובו מכאר
 לו את מדרגת הדבקות העצומה של רועי החסידות ונתר ארחות חיים 54
אהבת שלום | השומר פיו ולשונו בימות החל כראוי זוכה בשבת קדש לתורה
 ותפלה שירות ותשבחות
בית יעקב | באור ענין שבועת השי"ת | השי"ת חפץ בטובתו האמתית של האדם
 ומיטיב לו בעקר כשיועיל הדבר לעולם הבא
פתוחי חותם | קדשתם של ישראל ודבקותם בהקב"ה
ערוגת הבשם | באור מאמר רבי יוחנן בן זכאי 'יהי רצון שיהיה מורא שמים
 עליכם כמורא בשר ודם'
דברי שלום | יש לבקש ולהתחנן לפני הבורא שיתקנו פגמי הימים הראשונים
ארח לחיים | התענוג המצוי בדברים נשמיים הוא מפני חיות הבורא נעלם בתוכו
 ואם פן על האדם להתדבק בחיות הבורא בעצמה ולא בתענוג הגשמי
פתוחי חותם | המיוחד את ה' בקריאת שמע כראוי שמחה מזמנת לו
חמדת דוד | על ידי על מלכות שמים נשחקים כל סוגי התאוות והתורה והמצוות
 נעשים כראוי
מאור עינים | אינו די לעבוד את ה' בדבור ומחשבה לבד, אלא עם רגשי לב
 סוערים, כמו נדון למות שמתבשר לפתע על הצלתו וכאדם המתעסק בסחורה
 שיודע שבה תלוי כל פרנסתו
מאמרי אדמו"ר האמצעי | הטעם שנתנו התורה ומצוות דוקא לישראל ולא
 לאומות העולם - ביאור על פי פנימיות התורה
קדשת לוי | יש ללמד קל וחמר לאהבת הבורא מהקטנת היצר לתאוות העולם
 הזה
אור החיים | על ידי התמדת שימת הדברים על הלב יקנה האדם מדרגת אהבה
 עצומה | דברי השתוקקות בוערים של בעל האור החיים זיע"א
שפת אמת | בטבעו של כל איש ישראל לאהב הבורא בכל לב ונפש וכפי
 ההשתוקקות זוכה למצא זאת
קדשת לוי | אהבת ה' לישראל וכל מה שעושה הכל לטובה אף שבתחלה אינו
 נראה כן
פרי הארץ | יש להכין הלב ולנקותו ולהאמין בה' ובתורה ובעבדיו ולהתקשר
 עמם
 1

מאור ושמש | מט"ו מתחילין האורות להתנוצץ
אור המאיר | מט"ו באב הוא זמן תשובה והקנה לימים הנוראים
אמרי הרי"ם | שבת נחמו הוא יום טוב אצל העולם
מאור ושמש | הלומד בהתלהבות ודבקות זוכה לאורות קעין מתן תורה
בית אהרן | 'מרא' מלשון 'אמרא' - בערת אש בלב האדם על ידי למוד התורה
 לשמה
שפת אמת | מי שנתוסף לו חשק בכל עת סימן שלומד תורה לשמה
מאור ושמש | עקר העבודה דורות אלו תפלה בכונה
 1

אוצרות גאוני הדורות

בית יעקב | משאלתו של משה לאריכות ימים לעוד שנה אחת
פני דוד | הלמוד נחשב כמעשה
חמדת ישראל | כשהאב ירא שמים הוא משפיע על בניו שיציתו לו
בית אהרן | מניעת בטול השמש והירח אף שהאמות משתחווים להם
שמן למנוחה | ענין הגלות בעון חסרון פונה בעשיית המצוות
ברית שלום | עשיית השמים והארץ לעדים ודינים להעניש את ישראל
מדרש יהונתן | חיות כל האברים על ידי רמ"ח תבות של קריאת שמע
דברי מהרי"א | התגברות על היצר הרע על ידי דברים חיים - התורה וקריאת
 שמע
מקדש מלך | העברת הרוח הטמאה ששורה בלילה
שפתי פהן | הקורא קריאת שמע בכונה פאלו למד כל התורה
חומת אגף | סגלת קריאת שמע לבטול היצר הרע
אהבת דוד | אמירת קריאת שמע כהקרבנות ומבטלת פח המזיקין
פלא יועץ | כפי הפונה בקריאת שמע יכול לכוון בתפלה
יסוד יוסף | על ידי חסרון פונה בקריאת שמע שורה רוח הטמאה, ויסורים
 ומקאובים באים
אהל ישרים | הקורא קריאת שמע בעונתה נמחלים עונותיו ואינו רואה פני
 גיהנום
ספר הגן - דרך משה | המוסר נפשו בקריאת שמע נמחלים כל עונותיו
מזמור לאסף | כיצד לא יחוש האדם לתשוקת אברי נפשו בדבר קל
 1
מעשי צדיקים
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד
 1

נביאים וכתובים מאירים כבוד זרח

להגדיל תורה ולהאדירה

מטיינאה

נושאים בפרשת ואתחנן

פרשת ואתחנן – עליה שאחר הירידה

לקוטי טיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
פרשת ואתחנן, שבת נחמו, ט"ו באב –
הקשר ביניהם

שבת פרשת ואתחנן, שבת נחמו, היא לעולם בסמיכות לחמשה עשר באב וכו', ועל פי הידוע (של"ה פרשת וישב) שהמועדים של כל השנה וכו' בכללן יש שיכות לאותן הפרשיות שחלות בהן – יש לבאר הקשר והשיכות של היום טוב דחמשה עשר באב לשבת זו, פרשת ואתחנן, שבת נחמו.

ובפרטיות יותר: אף ששמה – העקרי – של שבת זו על פי מנהג ישראל הוא 'שבת נחמו', על שם התחלת ההפטרות נחמו נחמו עמי, שאינה מענין הפרשיות דומה בדומה' כרב ההפטרות, אלא 'לפי הזמן ולפי המאורע' – 'שבע דנחמתא'.

מכל מקום, יש למצא הקשר והשיכות לא רק לתכן ההפטרות – לפי הזמן ולפי המאורע – אלא גם לתכן הפרשה שקורין בזמן זה, מכיון שיש קשר ושכות בין כל המועדים להפרשיות שחלות בהן, כדלקמן.

לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב – העליה שאחר הירידה של תשעה באב | העליה הסופית תהא כגאלה השלמה

אודות חמשה עשר באב – איתא במשנה סוף מסכת תענית: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב (וכיום הפפורים). ומבאר בספרים מעלת היום טוב דחמשה עשר באב לגבי שאר ימים טובים (עד שלא היו ימים טובים לישראל כמותו) – להיותו לאחר גלל הירידה דתשעה באב, ענין החרון והגלות, אשר ירידה זו היא צרף עליה, עד לעליה הכי גדולה – גאלה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, שבא לידי בטוי בחמשה עשר באב, שבו 'קנימא סיהרא באשלמותא' (והר"ח"א קנ), המורה על השלמות דישאל ש'מונין ללכנה' ו'דומין ללכנה' (סוכה כט), ו'עתידין להתחדש כמותה' (ברכת קידוש לבנה).

יום שכלו בו מתי מדבר

וענין זה מרמז גם בדברי הגמרא (תענית ב) אודות הטעמים להיום טוב דחמשה עשר באב, שהטעם הראשון בזמן

הוא – יום שכלו בו מתי מדבר, שבו נתברר שבטלה הגזרה דמתי מדבר שהיתה בתשעה באב, ומזה מוכן גם בנוגע לבטול גזרת החרון והגלות דתשעה באב – אני קובע לכם בכיה לדורות' – שבחמשה עשר באב מתברר שבטלה ה'בכיה לדורות' דתשעה באב.

ויש לומר, שכשם שבחמשה עשר באב אז נתברר שבטלה הגזרה דמתי מדבר כבר בתשעה באב, כמו כן בנוגע לבטול גזרת החרון והגלות, שנתברר שירידת החרון והגלות דתשעה באב היא לצרף עליה דהגאלה.

כחמשה עשר באב מאיר מעין הגלוי דלעתיד לבא

ונמצא, שבחמשה עשר באב מאיר מעין הגלוי דלעתיד (בטול הירידה דתשעה באב, ויתירה מזה – שנהפף לששון ולשמחה ויום טוב), ולכן נעשה יום טוב גדול יותר מכל שאר הימים טובים.

רמז ענין הנ"ל ב'שבת נחמו'

וענין זה מדגש גם בשבת – שלאחרי תשעה באב – שבת נחמו: 'שבת שאחר תשעה באב מפטירין נחמו נחמו עמי וכו' מפטירין בנחמות ישעיהו מאחר תשעה באב עד ראש השנה' (רמב"ם תפלה פ"ג הי"ט), 'שבע דנחמתא' – שאז מתחילה הנחמה (נחמה ככפלים) על החרון והגלות על ידי – ההפטרות בדברי הנביאים על דבר הבטחת הקדוש ברוך הוא על – הגאלה האמתית והשלמה.

רמז ענין הנ"ל ב'פרשת ואתחנן'

ופרשת ואתחנן: בהתחלת פרשת ואתחנן נאמר 'ואתחנן אל ה' גו' אתה החלות גו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וגו' – תפלתו של משה רבנו (תקט"ו תפלות, כמנין ואתחנן) להכנס לארץ ישראל.

ואיתא בספרים בבאור גדל תשוקתו של משה רבנו להכנס לארץ ישראל עד כדי כך שהתפלל על זה תקט"ו תפלות – שאלו היה משה רבנו מכניס את בני ישראל לארץ ובונה בית המקדש, לא היה נחרב בית המקדש לעולם, והיה לו קיום נצחי כמו שיהיה לעתיד לבוא.

ונמצא, שבפרשת ואתחנן – בקשת משה רבנו להכנס לארץ – מדגש הענין דגאלה אמתית ושלמה, גאלה נצחית שאין אחריה גלות:

אמרי נעם

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א

הגלות היא ירידה לצרף עליה – ברישא חשוכא והדר גהורא

ידוע שהגלות הוא לצרף עליות ישראל, והוא בבחינת ירידה לצרף עליה, על דרך 'ייהי ערב ויהי בקר' (בראשית א ה) ברישא חשוכא והדר גהורא, ואמרינן בגמרא (שבת ע"ז): מפני מה עזי מסגי ברישא פכריתו של עולם ברישא חשוכא והדר גהורא.

וזה שמשכיב הכתוב אם לא תדעי כו' מפני מה אנו בגלות, 'צאי לך בעקבי הצאן' דעזי מסגי ברישא פנ"ל והוא ירידה לצרף עליה פנ"ל.

בין המצרים הם ימי קטנות כרי להגיע אחר כך לעליה והתעוררות

וזהו ענין בכ"א יום של בין המצרים שהוא יומי דקטנות בבחינת שנה, ואחר כך הוא בבחינת 'עורו ישנים מתרדמתכם' (רמב"ם תשובה פ"ג ה"ד) להתעורר מהשנה, והוא בבחינת ברישא חשוכא והדר גהורא פנ"ל.

קריאת פרשת ואתחנן אחר ימי בין המצרים – בחינת התעוררות מהירידה

וזהו שאמרו ו"ל שנת עצרת ערכה (שהש"ר א נ), שהיה גם כן בבחינת ירידה לצרף עליה שיהיה להן מחין חדשים לעורר מבחינת שנה, ועל כן קורין אחר ימי המצרים פרשת ואתחנן שבו קבלת התורה מבחינת התעוררות מהשנה שהיה בימי המצרים (פרשת מטות ד"ה בנו לכם):

ואתם הדבקים

אגרת הקדש

רבי זכריה מנדל מירוסלאב זיע"א
אגרת שכתב רבי זכריה מנדל מירוסלאב זיע"א תלמיד הר"מ רבי אלימלך מליובנסק זיע"א לדודו בתחלת התקופתו לחוג החסידים וכו' מאבא לו את מדרגת הדבקות העצומה של רועי החסידות ויתר ארחות חיהם

מה שכתב אהובי דודי שאני פורש עצמו מדרכי אבותי הקדושים, לא ידענא פרוש הדברים, אדרבה, אני הולך בעקבי החסידים הקדושים, אנשי השם, מופתי הדור, אשר בזכותם אנו קימין בגלות המר והנמקה הזה.

בינם ובין קונם ולהכין עצמם אל התפלה, כי ראו כי יבא יום, והם מפרשין עצמם מכל מחשבות צרף הכל הזמן כלל, רק מדבקים עצמם ומחשבותם ונפש רוח נשמה באהבה ויראה גדולה ורוקמות אל, ומחשבין שפלת אדם וסופו, ונותנים לפני עיניהם יום המיתה בלי ידיעה מקדמת.

ומדבקים עצמם עד שמגיעים קרוב להתפשטות הגשמיות כדרך שכתוב בשלחן ערוך (או"ח צח א) מעלות התפלה איך צריכה להיות, וכו' בלבם אהבה גדולה עד שנגאח האור בפניהם ואימתם מטלת על הבריות, ובעלי עברות בורחים מפניהם מגדל הפחד המגיע מהם מרב קדשתם ויראת שמים וכו'.

בקצור כמעט שאינם בזה העולם כלל, רק תמיד הולכים במחשבתם בעולמות העליונים, וזה נראה מהם שמרב דבקות אינם שומעים לפעמים מה שבני אדם מדברים אליהם, והולכים על הארץ בגופם ונשמתם דבוקה למעלה וכו'.

וממש השם הנו"ה ברוך הוא אינו זו מנגד עיניהם כלל, של אש מאיר להם והם תמיד רואים אותו, וכדרך שגאמר (שמות יג כא) 'ה' הולך לפניכם' פנ"ל, ואם לפעמים השם הנו"ה חס ושלום אינו כנגד עיניהם או שרואים שם אחר, כמו שם אלקים או אדני, יודעים בברור שיש התגברות הדינים חס ושלום (וזה"ק משפטים קיח). בעולם העליון ומגדרין תכף צדקות ומרבים בתפלתן ובקשות ויחודים גדולים מאד עד שחוזרים ורואים השם הנו"ה ברוך הוא ויודעים בברור שנתהפך לרחמים, וזהו שאיתא בגמרא (סוכה יד.) צדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים (נדפס בסוף ספר נועם אלימלך):

כך להשיג עד היכן מגיעין במחשבותיהן הטהורים, אף זאת ידעתי בברור בעזרת השם יתברך ודרשתי וחקרתי היטב על כל זה, ולא ראיתי מהם שום התרוממות וגאות או דבר שקר ותנפה לאדם או חמוד ממון, או שידבר חס ושלום איזה דבור קל שיגיע להם הנאה גופניות מכת הדבור ההוא וכו'.

ועוסקים בתורת ה' לילה יום ומחדשין חדושין דאורייתא ומגלין רזא תורה וסודיה, וכל דבריהם מתוקין מדבש ונפת צופים. פשאומרים איזה דבר תורה או יראה או דבר חדוש אז נופל על אדם השומע מהם יראה ופחד מאימת השם יתברך ברוך הוא.

בלילה איני יכול להשיג מה שפועלים ועד היכן הם פועלים בגדל היחודים והעבודות שעושים מחצות לילה ואילך, אף זאת הנראה לכל גדל קדשתם נפרים מתוך מעשיהם ומפעלם בראש, מים סמוכים למטתם כל הלילה, ותכף פשיגע חצות לילה הם נעורים משנתם באימה וחרדת הגוף מאד ורוחצים ידיהם ומטהרים ומנקים עצמם ומפנין עצמם היטב כדרך שכתוב בשלחן ערוך (או"ח צב א), והכל באימה ויראה ופחד.

ואחר כך יושבין על הארץ ואפר מקלה על ראשיהם וכוכים בלב נשבר ונקרע על שנים עשר קרעים על גלות השכינה וצרות ישראל ועל הגלות וגזרת המלך וכו', ואחר כך לומדים גמרא ותוספות עם מפרשי הש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים ורמב"ם וז"ל, ואחר כך עוסקים בספרים הנסתרים כמו הזהר הקדוש ודומה לו כתבי האר"י וז"ל, וגם בן לומדים ארבע שלחן ערוך מפל אחד שעור, ותנ"ך.

ואחר כך הם מתחילין להתבודד עצמם

והנה אהובי דודי אם ארצה לבאר היטב פרטי מעשיהם הטובים והנהגותיהם הקדושים תקצר היריעה מהכיל. והנה אספר לאדוני דודי קצת מעלת הנהגותיהם הקדושים בדרך כלל וזה אינו אלא כטפה מן הים.

בראש כל מחשבותיהם תמיד להשלים רצון הבורא יתברך שמו בלבב שלם, ולעבדו באמת בלי שום תערכת הנאת עצמם כלל, וכלי שום גאות והתרוממות אדם כלל ברצון השם יתברך ברוך הוא, והם תמיד עוסקים בתורת השם לשמה ללמד על מנת לקיים.

גם פונתם בלמודם לזכך ולטהר עצמם ומחשבותם כדי שיוכלו להתפלל בלי שום מחשבה זרה כלל, ועל ידי זה תפלתם עולה בכונה גדולה מאד. גם פונתם בלמודם למען טהר עצמם ומחשבותם שלא יבא להם שום הרהור ביום כדי שלא יבאו לידי וכו' בלילה חלילה (עבודה זרה כ:).

בשלומדיון הגמרא הם מלישין עצמם פחד ורעדה ואימה ויראה גדולה מהשם יתברך ברוך הוא ותורתם מאירה בפניהם. כשמזכירין שם התנא או שאר בעלי השמועה מצירים בשכלם פאלו התנא שהוא עומד בפניהם חי אם שרש אורו ממרפכה העליונה, כדרך שמבאר בירושלמי (שבת פ"א ה"ב) שצריך לצייר לעצמו הבעל השמועה כשמזכירין אותו.

ועל ידי זה נפל עליהם פחד ויראה גדולה מהשם יתברך עד אין קץ ותכלית ואהבת התורה ואורה בוער בס בלי הפסק וכו', הם מקדשים עצמם כל כך עד שנתבטל מהם כח התאנה הגשמי ואין להם שום תאנה וחסדה לשום תענוג עולם הזה. האמת יורה דרכו שאין אתי השגה כל

פרשת ואתחנן

פרוש שאנפה בשבת קדש הנקרא עת רצון לאמר לפניו שירות ותשבחות ולתורה ותפלה בחינת פ"ה ה', פה קדוש, וד"ל:

ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבר את הירדן הזה (ג כו-כו)

בית יעקב

רבי יעקב מאיז'ביצא זיע"א
באר עגנו שכונת השי"ת | השי"ת חפץ

קדש ל'פי ה', והינו שזוכה לפה קדוש לדבר ולשורר שירות ותשבחות ולתורה ולתפלה, יעזן שם במקומו.

והנה על זה צריך לבקש מאד עור מהשם יתברך בכל ששת ימי המעשה. והנה שבת קדש נקרא עת רצון, ובפרט בסעודה שלישית הנקראת רעוא ורעוא כנודע.

הרמז בפסוק

וזהו ואתחנן אל ה', פרוש ו' אתחנן אל ה', ופרושו שכל ו' ימי המעשה אתחנן אל ה' שאנפה בעת ההוא לאמר,

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ג כב)

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסוב זיע"א
השומר פיו ולשונו בימות החל כנאו
זוכה בשבת קדש לתורה ותפלה שירות ותשבחות

יש לבאר על דרך זה, והנה מבאר אצלנו בפרשת קרח (ד"ה ואם בריאה) בשם הזהר הקדוש (ח"ג רא:), דשבת קדש נקרא 'פי ה', והינו מי ששומר פיו ולשונו בכל ששת ימי המעשה כראוי בכל מיני זהירות ושמירה, אזי הוא זוכה אחר כך בשבת

יכלתו ולא יותר מדאי, ועינן מה שפכתב הרמב"ן בפרשת בהקתתי.

מה שאין פן בעניני יראת שמים – צריך לשמר את עצמו בכל הצדדים ולהתרחק ממאה שערי אסור, פן יארע לו חס ושלום שיכנס בשער אחר של אסור.

הרמז בלשון הפסוק

והיגו דקמזיהיר רחמנא רק השמר לה, ובכל מקום אפי"ם ורקי"ם מיעוטי גינהוי, היגו מה שנוגע לשמירת גופך יהיה בבחינת 'רק', היגו שמירה מועטת, ושומר נפשו מאד, שמירת נפשו תהיה 'מאד', שמור ומשמר וק"ל:

כי שאל נא לימים ראשנים וגו' (ד לב)

דברי שלום

רבי שלום מבראהין זיע"א

יש לבקש ולהתחנן לפני הבורא שיתקנו פגמי הימים הראשונים

כי שאל נא לימים ראשנים. אבא מארי וצ"ל בשבת נחמו קדם הסתלקותו למנוחות, אמר, **כי שאל** - לשון בקשה, כי צריך לבקש ולהתחנן מהשם יתברך שיתקנו הימים הראשונים שפגם בחטאת ועורר רחמנא לצלן:

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת

אין עור (ד לוט)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

התענוג המצוי בדברים גשמיים הוא מפני חיות הבורא נעלם כתיכו ואם כן על האדם להתדבק בחיות הבורא בעצמה ולא בתענוג הגשמי

וידעת היום וכו'. על דרך טעמו וראו כי טוב ה' (תהלים לד ט), שהשם יתברך הוא הבורא כל העולמות ומתעלם בהם ומחיה אותם ומנהיג אותם כרצונו וחסדו, והדבר אשר הוא בגשמי הטוב, הוא החיות הבורא יתברך המתעלם בו והוא הטוב, ומה לו לאדם לדבק בתענוג הגשמי שהוא טוב מחמת שיש בו חיות הבורא יתברך, טוב לו לדבק בעולם התענוג - תענוג התענוגים.

והטעם אין יכולין לרגש בחוש המשוש, רק חף אכל וטעם, לפי שהוא דבר רוחני. וזהו 'טעמו' בכל דבר הגשמי,

נהי"ם גימטריא 'ישראל', הרי מרב חבתו דבק אתכם בקדשתו העליונה.

עוד, 'ישראל' ראשי תבות י"ש ש'שים ר'בוא אותיות ל'תורה, וכנגד זה עשה ששים רבוא נשמות ל'ישראל, והחשבון הזה של ששים רבוא הוא כנגד שש קצוות דזעיר אנפין, כמו שפכתבו למעלה.

נמצא דישראל מתדבקים בקדשתו יתברך מפל צד. והמתדבק בהקדוש ברוך הוא אין לו כליון לעולם, באמת, ההתדבקות היא על ידי תורה ומעשים טובים, לפיכך אמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום, דהיגו יש לכם חיים נצחיים שאין להם פליון:

רק השמר לה' ושומר נפשו מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך (ד ט)

ערוגת הנשים

רבי משה מחוסט זיע"א

כאור מאמר רבי יוחנן בן זכאי 'יהי רצון שיהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם'

נראה לפרש בסיעתא דשמיא, על פי מה שראיתי פתיב בספר אחר, לפרש הא דאמר רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו יהי רצון שיהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם (ברכות כח:).

דדרכי בני אדם, בכל מה שאפשר להיות קשה לגוף, אפלו על צד רחוק, הוא מרחק את עצמו ממנו כמטחי קשת, ואלו ממה שהוא קשה לנפשו, ממדוים ורוחניים, אינו חש כלל כולי האי.

והיגו דאמר להו רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו, יהי רצון שיהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם – שתיראו ותשמרו עצמכם בעניני שמים כדרך שאתם יראים לבשרכם.

שמירת הגוף אינה בידי האדם אולם שמירת הנפש בידי ומחוב לעשות כל מצדקי שלא להכשל באסור

והנה באמת שמירת גופו אינו בידי אדם, דאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם פן מכריזין עליו מלמעלה (חילין ט:). וכמה פעמים ראינו אם לא ישמרנו שומר ישראל שוא שקד שומר, וכבר האריך בחובת הלבבות (שער הבטחון) – בענינים כאלו צריך האדם לכוון לעצמו לעשות כפי

כטובתו האמתית של האדם ומיטיב לו בעקר כשיועיל הדבר לעולם הבא

ויאמר ה' אלי רב לה'. ענין שנשבע הקדוש ברוך הוא על זה, כמו שכתוב 'וישבע' (ד כא). והנה ענין שבועת בשר ודם, הוא שנשבע בשם ה', אכל שבועת השם יתברך הוא, כי יש להשם יתברך עולמות גבוהים מעל גבוהים, והוא כי השם יתברך חפץ בטוב האדם בעולם הזה ולעולם הבא, אף ליותר יחפץ בטובתו לעולם הבא הקים לעד.

וזהו שבועת השם יתברך, בהביטו לעולמות הגבוהים, ובאם יוכל האדם להפסיד חס ושלום דבר מעולם הבא על ידי מה ששיגי טובה בעולם הזה, ימנעוהו ה' ממנו בעולם הזה. וזהו השבועה – ההבטה לעולם הבא.

משה רכנו נענה בכך שהראו לו את הארץ

ומכל מקום מה שבקש נענה, מאחר שתפלתו היה גם פן רצון השם יתברך, והשם יתברך הבין בעמק תפלתו כי עקר תפלתו היה על ראיתו את הארץ, והראה אותה לו.

כאור הטעם שנאמר תחלה 'מה וצפנה' על פי הנ"ל

וזה שנאמר לו תחלה 'מה וצפנה' ואחר כך ותימנה ומזרחת, ומעצרה היה להאמר תחלה מזרח ודרום, ששם עקר זריחת האור. אכן שאמר לו השם יתברך שיביט בחשוכא, בנסתר מעולם הזה, ושם יראה כי הטוב לפניו שישאר בחוצה לארץ, וזהו שנאמר רב לה':

ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום (ד ד)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

קדשתם של ישראל ודבקותם בהקב"ה

אפשר לרמז, דמשה רבנו עליו השלום בא להודיע לישראל ההתדבקות שיש לישראל עם הקדוש ברוך הוא מפל צד, וצריכים לאחזו תמיד באהבתו יתברך ולהשאיר דבוקים בו, שלא ירחיקם מעליו.

תחלה אמר להם, דעו והתבוננו מה קרה לכם ישראל, הרי שתף שמו עמכם, דישראל הוא אותיות 'ישר אל'. עוד, ראשי תבות של העשר ספירות כח"ב גג"ת

בהרגש גדול כְּאִמּוֹר בְּמִשְׁלַל, אֲזַי הָאָדָם אֵינוֹ דְבוּק בְּאַלְהֵיו, כִּי 'רַחֲמָנָא', פְּרוּשׁ שְׂיֵהָא דְבוּק בְּה', 'לְבָא בְּעֵי'. עַל כֵּן נֶאֱמַר 'בְּכָל נִפְשָׁךְ' יֵשׁ לְךָ אָדָם שְׂגוּפּוֹ חֲכִיב וְכוּ', פְּרוּשׁ לְפִי מָה שֶׁהוּא אָדָם, יִצִּיר בְּדַעְתּוֹ וּבְמַחְשַׁבְתּוֹ הָרִגְשׁ לְבוֹ וְשִׁמְחָתוֹ.

יֵישׁ לְךָ אָדָם שְׂמֻמוֹנוֹ חֲכִיב וְכוּ', דְּהֵינּוּ אָנוּ רוֹאִים אִם יֵישׁ לְאָדָם אֵיזָה עֶסֶק סְחוּרָה שְׂמֻעוּתִיו בְּתוֹכוֹ, בְּוֹדָאֵי יֵישׁ כָּל לְבוֹ וְכָל כְּחוּתֵיו בּוֹ, וּבִפְרֻט אִם כָּל פְּרֻנְסָתוֹ תְּלוּי בְּזָה בְּוֹדָאֵי יִתְּלֶהָ לְבוֹ בְּהִתְלַהֲבוֹת גְּדוּלָּה.

כֶּךְ בְּחֻשְׁבוֹ כִּי כָּל רִגְעַ וְרִגְעַ נֹתְנִים לוֹ חַיּוּתוֹ מְלַמְעֵלָה, וְכָל פְּרֻנְסָתוֹ הַכֹּל הוּא מְלַמְעֵלָה, אֲזַי רְאוּי שְׂרִיגִישׁ לְבוֹ לְכָל דְּבוּר וְדְבוּר וְכָל מַעֲשֵׂה, כִּי הֵלֵב הוּא הַמְּלַךְ בְּתוֹךְ אֵיבָרָיו וְהוּא עֶקֶר הָעֵבֻדָה לֵה' אֲשֶׁר לֹא יִצִּיר עֵבֻדָה זֹלָתוֹ. וְאִם יַעֲבֹד כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, אֵין לוֹ שׁוּם עֲלִיּוֹת מְדַרְגָּה, וְצָרִיךְ לְבֹא לְעוֹלָם פְּעַם אַחֲרֵת שְׂיָבֵא לְתַכְלִית הָעֵבֻדָה. וּבְוֹדָאֵי לֹא יִשְׁגַּח זֶה בְּנִקְלָה כִּי לְכָל דְּבָר הַטּוֹב אֵי אֶפְשָׁר בְּלִי טְרַח.

וּבְעֵשׂוֹ כְּתִיב (בראשית כה כח) 'כִּי צִיד בְּפִירוֹ, כִּי נִיּוּצוֹת קְדוּשׁוֹת הָיָה בְּתוֹךְ דְּבוּרוֹ כְּמוֹ שְׂאֵמֶר הָאֵיךְ מַעֲשִׂרִין אֶת הַתְּבָנִין, וְהוּא הָיָה סוֹבֵר בְּאַמְתּוֹ, רַק שְׂהִיָּה עִם הָאָרֶץ בְּדַבָּר, וְאֵף עַל פִּי כֵן הָיָה עֶשׂוֹ. וְזֶהוּ 'הַקָּל קוֹל יַעֲקֹב' (שם כו כב), אֵף עַל פִּי שְׂהִקוֹל קוֹל יַעֲקֹב, אִם הוּא רַק קוֹל לְבָד בְּלִי לֵב, אֵף עַל פִּי שְׂמֻרָאָה תְּנוּעוֹת בְּגִדָיו, 'הַיְדִים יְדֵי עֶשׂוֹ', רַק הָעֶקֶר הוּא הֵלֵב כְּנִ"ל:

כִּי עִם קְדוּשׁ אֵתָה לֵה' אֶלְקִיךָ כֶּךְ בְּחַר ה' אֶלְקִיךָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ (ו' ט)

מֵאֲמָרֵי אֲדָמוֹר הָאֲמֻצְעֵי

רַבֵּי דֵב גַּבְעַר מְלִיּוּבֵאֵוּיִטְשׁ זִיעִי"א הִטְעַם שְׂנֵתְנוּ הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת דּוֹקָא לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם – כִּי אֲדָמוֹר עַל פִּי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה

יֵישׁ לְהִבִּין לְמָה לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת רַק לְיִשְׂרָאֵל דּוֹקָא וְלֹא לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְכַמֵּאֲמַר רַצָּה הַנְּיָה לְזִכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת (מכות פ"ג מט"ז), וְכַמּוֹ שְׂנֵאֲמַר 'כִּי עִם קְדוּשׁ אֵתָה לְהַנְּיָה אֶלְקִיךָ כֶּךְ בְּחַר לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה כּוּ', וְלֹא מְרַבְּכֶם חֶשֶׁק כּוּ' כִּי אִם מֵאַהֲבָתוֹ אֶתְכֶם כּוּ', וְכֵהֵא גִּוּנָא.

וְאֵמָּא הֵם מוֹרִידִין לָהֶם מַחֲזִין וְאוֹרוֹת תְּדוּשִׁים, וְאֵין שְׂמֻחָה וְתַאֲוָה וְתַעֲנוּג פִּירֵידָת הָאוֹרוֹת. אִם כֵּן זְעִיר וְנוֹקְבָה יֵישׁ לָהֶם שְׂמֻחָה גְּדוּלָּה כְּשִׁיּוֹרִידִים לָהֶם הָאוֹרוֹת, וְכֵן נִמֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשִׁמְעֵלִים מִן נוֹקְבִין לְזַעֲרֵי וְנוֹקְבָה בְּהִכְרַח שְׁיּוֹרִידִים לָנוּ אוֹרוֹת לְנִשְׂמוֹתֵינוּ, וְאֵין לָנוּ שְׂמֻחָה גְּדוּלָּה מְזוֹ:

חֲמֻדַּת דָּוִד

רַבֵּי דָּוִד צְבִי מַנְיִיטְטְאָדְט זִיעִי"א עַל יְדֵי עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם נִשְׁחַקִּים כָּל סוּגֵי הַתּוֹרָה וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִעֲשִׂים כְּרְאוּי

עֲנִין עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם הוּא, כְּמוֹ שְׂנוֹתְנִין הָעַל עַל הַבְּקָר לְחַרֵּשׁ בְּשָׂדֵה, וְהַפְּעֵלָה מִהַחְרִישָׁה הִיא שְׂנִשְׂחָק הָעֶפֶר הַיֵּטֵב הַדָּק וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה פְּרוֹת. כֵּן צָרִיךְ עַל יְדֵי עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם – לְשַׂחֵק כָּל הַתּוֹרָה, הֵן תּוֹרוֹת גּוֹפְנִיּוֹת וְהֵן תּוֹרוֹת מְמוּן, וְעַל יְדֵי זֶה אַחֵר כֶּךְ יַעֲשֶׂה פְּרוֹת בְּתַקּוּנָן לְקַיֵּם תּוֹרָה וּמִצְוֹת לְשִׂמְחָה:

וְאַהֲבַת אֶת ה' אֶלְקִיךָ כְּכָל לְבָבְךָ וּכְכָל נַפְשְׁךָ וּכְכָל מַאֲדְךָ (תנ"א רבי אליעזר אומר, אִם נֶאֱמַר כְּכָל נַפְשְׁךָ לְמָה נֶאֱמַר כְּכָל מַאֲדְךָ וְאִם נֶאֱמַר כְּכָל מַאֲדְךָ לְמָה נֶאֱמַר כְּכָל נַפְשְׁךָ, אֵלָּא אִם יֵישׁ לְךָ אָדָם שְׂגוּפּוֹ חֲכִיב עֲלָיו מִמּוֹנוֹ לְכָךְ נֶאֱמַר כְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם יֵישׁ לְךָ אָדָם שְׂמֻמוֹנוֹ חֲכִיב עֲלָיו מִגּוּפּוֹ לְכָךְ נֶאֱמַר כְּכָל מַאֲדְךָ, בְּרַכּוֹת ס"א: (ו' ה')

מֵאוֹר עֵינַיִם

רַבֵּי מִנְחֵם נַחוּם מִשְׂטְרֵנוֹבִיל זִיעִי"א אֵין דֵּי לְעֵבֹד אֶת ה' בְּדְבוּר וּמַחְשָׁבָה לְבַד, אֵלָּא עִם רִגְשֵׁי לֵב סוֹעֲרִים, כְּמוֹ נִדּוּן לְמוֹת שְׂמַחְבֶּשֶׁר לְפִתַע עַל הַצֵּלָתוֹ וְכַאֲדָם הַמַּתְעַסֵּק בְּסַחֲרָה שִׂוְדַע שְׂבֵה תְּלוּי כָּל פְּרֻנְסָתוֹ

הַנְּיָה הָעֶקֶר הָעֵבֻדָה הִיא בְּלֵב שְׁלֵם, רַחֲמָנָא לְבָא בְּעֵי (סנהדרין ק"ג), כִּי אֵף שְׂעוּבֵד אֶת הַשֵּׁם בְּדְבוּר וּמַחְשָׁבָה, מְפָל מְקוּם אִם הוּא אֵינוֹ בְּתוּעֵת הֵלֵב, דְּהֵינּוּ שְׂיֵהִיָּה הֵלֵב מִתְעוֹרֵר לְדְבוּרוֹ וְיִרְגִישׁ בְּתוֹכֵיהֶוּתוֹ שְׂנֵתְעוֹרֵר הֵלֵב, כְּמוֹ שְׂאֵם הֵי דְנִין אוֹתוֹ עַל חַיּוּתוֹ לְהוֹרְגוֹ הֵי כָּל כְּחוּתֵיו וְעֶקֶר לְבוֹ מְרַגִּישִׁין בְּהַצְעֵר, וְאַחֵר כֶּךְ כְּשִׁהִי נֹתְנִים לוֹ חַיּוּתוֹ וּפּוֹטְרִין אוֹתוֹ אֲזַי מִיֵּד כְּשִׂיבָא לוֹ הַדְּבוּר מִפִּי הַמְּבַשְּׂרוֹ, בְּוֹדָאֵי רִגִּישׁ לְבוֹ בְּקַרְבּוֹ שְׂנֵתְעוֹרֵר לְשִׂמְחָה הִיא בְּהִתְלַהֲבוֹת גְּדוּלָּה.

כֵּן בְּוֹדָאֵי כְּשִׂמְדָּבַר הַדְּבוּרִים בְּתוֹרָה וּבְתַפְלָה, אֶפִּילוֹ אִם הַמַּחְשָׁבָה אֵינוֹ נִפְרָד מִן הַדְּבוּר, רַק שֶׁהֵלֵב אֵינוֹ מְעוֹרֵר

'וְרָאוּ' וְתַרְאוּ, 'כִּי טוֹב ה', רַצָּה לוֹמַר הַטּוֹב שֵׁישׁ בְּדָבָר הַגְּשָׁמִי הוּא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַיּוּתוֹ הַמִּתְעַלֵּם בּוֹ וְעַל כֵּן טוֹב הַדְּבָר הַהוּא, אֲבָל 'אֲשֶׁרִי הַגְּבַר יַחֲסֶה בּוֹ', רַצָּה לוֹמַר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּשׁ - תַּעֲנוּג הַתַּעֲנוּגִים, שְׂלֵא לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּגִשְׂמִי.

וְיִרְדַּע דְּעוֹלָם הַתַּעֲנוּג הוּא בֵּינָה הַנִּקְרָא לְבָא, כְּמוֹ שְׂאֵיִתָּא בְּתַפְלַת אֲלֵיהּוּ הַנְּבִיא ז"ל בֵּינָה לְבָא וְכֵה הֵלֵב מִבִּין, וְכָל הַחֻסְדִּים וְאַהֲבוֹת נִקְרָאִים וּמְכַנִּים בְּשֵׁם 'יוֹם', עַל שֵׁם 'יוֹמָם יַצְוָה ה' חֻסְדּוֹ' (תהלים מב ט).

כְּאוֹר רַמְזוֹ הַפְּסוּק עַל פִּי הַנִּ"ל

וְזָהוּ שְׂאֵמֶר וְיִדְעַת הַיּוֹם, רַצָּה לוֹמַר כָּל הַחֻסְדִּים וְאַהֲבוֹת וְתַעֲנוּגִים, תְּסַתְּפַל בְּכַחֲמֵיַת הַדְּעַת, וְלֹא תַאֲהֵב הַתַּעֲנוּג הַגְּשָׁמִי, רַק תִּקְשֶׁר עֲצָמְךָ בְּתַעֲנוּג הַתַּעֲנוּגִים, וְתִבְיֵא הַתַּעֲנוּג הַזֶּה לְעוֹלָם הַתַּעֲנוּגִים מִמֶּשׁ.

וְזָהוּ וְהַשְׁבַּת אֶל לְבָבְךָ, רַצָּה לוֹמַר תְּשׁוּב הַתַּעֲנוּג שְׂבִתוֹךְ דְּבָר הַגְּשָׁמִי לְעוֹלָם הַתַּעֲנוּג מִמֶּשׁ, וְתִקְשֶׁר שֵׁם בְּעוֹלָם הַתַּעֲנוּג, הִיא בֵּינָה הַנִּקְרָא לְבָא, כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים, וְ'אֱלֹהִים' בְּגִימְטְרִיא 'הֵטְבַע', רַצָּה לוֹמַר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מִתְעַלֵּם בְּכָל הַטְּבַעִיּוֹת בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד מִבְּלַעֲדֵי טוֹבוֹ, וְהוּא הוּא הַטּוֹב, וְמָה לוֹ לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּדָבָר הַגְּשָׁמִי שֵׁישׁ בּוֹ חַיּוּת וְתַעֲנוּג, טוֹב לוֹ יוֹתֵר לְדַבֵּק בְּשֶׁרֶשׁ הַתַּעֲנוּגִים כְּנִ"ל:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד (ו' ד)

פְּתוּחֵי חוֹתָם

רַבֵּי יַעֲקֹב אֲבִיחֻצִירֵא זִיעִי"א הַמֵּיַחַד אֶת ה' בְּקִרְיַת שְׂמַע כְּרְאוּי שְׂמַחָה מְזַמְנַת לוֹ

שְׂמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. אֶפְשָׁר לְרַמְזוֹ, דְּהֵנָּה בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ג רל"ו:) אֲמָרוּ דְּעִי"ן שֶׁל שְׂמַע וְדָלָת שֶׁל אֶחָד הוּי 'עַד', וְהֵינּוּ 'עַד ה' בְּכֶם' (שמואל א' יב ה). וְאֵמֶר שֵׁם, מִי שְׂמִיחָד ה' כְּרְאוּי כְּכָל יוֹם שְׂמֻחָה מְזַמְנַת לוֹ, דְּכַשְׁתִּסִּיר 'עַד' מִן 'שְׂמַע' וְ'אֶחָד', נִשְׂאָרוֹ אוֹתִיּוֹת (שְׂמַחָה) ['אֶשְׂמַח'], וְהֵינּוּ שְׂשִׂמְחָה מְזַמְנַת לְמִי שְׂעוֹשֶׂה יְחוּד כְּרְאוּי.

וְאֶפְשָׁר לְהַרְחִיב הַדְּבָרִים וְלְהַמְתִּיקֵם, דְּהֵנָּה אֲנַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּעֲלִים מִן נוֹקְבִין לְזַעֲרֵי וְנוֹקְבָה לְפִי שְׂנִשְׂמוֹתֵינוּ מֵהֵם, וְזַעֲרֵי וְנוֹקְבָה הֵם הַמַּעֲלִים מִן נוֹקְבִין לְאֶבָּא וְאֵמָּא לְפִי שְׂנִשְׂמוֹתֵיהֶם מֵהֵם, וּבְהִכְרַח כְּשִׁזְעִיר וְנוֹקְבָה מַעֲלִים מִן נוֹקְבִין לְאֶבָּא

• לשונות של אור •

אהבה

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
יש ללמד קל וחמר לאהבת הכבוד מהסתת
היצר לתאוות העולם הזה

מחייבים לקח ראיה גדולה לעבד ה' מן
היצר הרע בעצמו, ולדון קל
וחמר ממנו, כי אנו רואים שהיצר הרע
מסית ומפתה את האדם אחר תאוות עולם
הזה תאוות בהמיות, שהם כלים ונפסדים ואין
בהם ממש, וקל וחמר אלף אלפים איך ראוי
לקסף ולהשתוקק להתאוות לעבודת השם
יתברך לשמח אותו ויתברך שהוא חי החיים
בורא הכל (ליקוטים ד"ה ברי"ח):

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

על ידי התמדת שימת הדברים על הלב
יגנה האדם מדרגת אהבה עצומה | דברי
השתוקקות בוערים של בעל האור החיים
זיע"א

ואמר והיו הדברים האלה וגו' על לכבוד,
פרוש כשתימיר שימת הדברים על
לבו, יולד בלבו חשק תאוה הרוחניות ויריץ
לבו לאהבת ה' בכל אשר צוהו. ודבר זה
אנחנו יתמי דיתמי אנו מרגישים, כי רבה
תאוה בלבנו וחשק אלהי עולם יותר מכל
הון עולם וכבוד מלכות, וכל ערב נרגש
לנמנזה ונמס, בערך חלק המעט המשג מהרגש
היות הדברים על לבנו, אשרינו מה טוב
חלקנו (ד"ה והיו הדברים):

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א
בטבעו של כל איש ישראל לאהב הכבוד
בכל לב ונפש וכפי ההשתוקקות זוכה
למצא זאת

קושיות המפ' בשם הרמב"ם על מצות
לאהבת ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
בדבר התלוי בטבע האדם כו'. והאמת כי
הקושי' היא עצמה התרוץ, שמזה נלמד
שיש בטבע כל איש ישראל לאהב להשי'ת
בכל לבו ונפשו, ורק שנטמן בעמק הלב,
וע"י הרצון והשתוקק למצא זאת האהבה ע"ז
נאמר יגעתי ומצאתי כו' (תוליד ד"ה קושים):

בגלוי למקרים רואי פני המלך. וכל זמן
שהחיצוניות נכלל עם הפנימיות אין
הפנימיות בהבדלה בגלוי כו' וד"ל.

וכך יובן הדוגמא למעלה בהבדלה עליונה
שבין בחינת פנימיות התענוג ורצון
העליון שבתורה ומצות הכלולים במהותו
ועצמותו יתברך פנ"ל ובין נשמות ישראל
שעלו בפנימיות ועצמיות המאציל ממש
שפבר נבדלו ונבררו גם בעצם הרוקמות
דמקיף העליון ביותר.

אך בכל פנימיות יש בחינת חיצוניות
ומותרות, וכל שהפנימיות ברבוי
יותר, יותר ימשך החיצוניות לפי ערך
הרוקמות והגדלה שלגדלתו וחקמתו אין
מספר, וזהו בחינת חיצוניות הרצון והתענוג
העליון שנמשך בכל ההשתלשלות העולמות
ששרשם הוא רק רצון ותענוג דחיצוניות
דחפץ חסד כו'.

והנה כמו שמבאר במשל הנ"ל, בהבדלה
שבין פנימיות וחיצוניות הנקרא
מותרות הנה תחלה בהעלם בעצמות
המשפיע ואחר כך יצא לגלוי מן ההעלם,
כך יובן בבחינת ברור והבדלה דרצון
ותענוג העליון שבתורה ומצות וכנסת
ישראל שהיו למעלה בתחלה בבחינת העלם
דעצמותו בבחינת ג' קשרים בבחינת סתים
בסתימא דכל סתימין פנ"ל, אחר כך יצאו
לגלוי מן ההעלם.

והוא ענין המשכת החכמה דתורה הקדושה
הנ"ל למטה לברר לרפ"ח גיצוים
שנפלו בעין הדעת טוב ורע עד תורה
ומצות הנגלית לנו לשמר ולעשות בפעל
ממש, דבחקמה אתברירו, שנבדל בחינת
הפנימיות מן החיצוניות גם למטה בדברים
גשמים דקלפת נגה כמו להבדיל בין טוב
ורע ממש.

וזה הנה ענין מתן תורה, שבא גלוי אור
אין סוף סתימא דכל סתימין מן
ההעלם לגלוי לנשמות ישראל שבגופים
בי"ד הדברות הנגלות למטה, שזהו בחינת
ג' קשרין הנ"ל בבחינת גלוי.

ועל כל פנים יובן מזה התרוץ לקושיא
הנ"ל למה לא נתנה התורה רק
לישראל? – בהיותם בשרשם בבחינת
פנימיות ועצמיות התענוג הפשוט שזהו
בחינת הרצון ותענוג העצמי שבתורה
ומצות דג' קשרין הן בבחינת סתומים
פנ"ל, על כן גם למטה בחר ה' בישראל
לקבלת התורה ומצות שיבררו בעין הדעת
טוב ורע בין פנימיות לחיצוניות (דברים ח"א

אך הנה ידוע בזהר (ח"ג עג.) דג' קשרים
הם, ישראל מתקשרין באורייתא
ואורייתא בקודשא בריך הוא. והינו ב'ב'
מדרגות סתים וגלילא פדוע דקודשא בריך
הוא סתים וגלילא וכן אורייתא סתים וגלילא
וכן נשמות ישראל סתים וגלילא.

והנה סתים דנשמות ישראל הינו נשמות
ישראל כמו שעלו במחשבה העצמית
והפנימית ממש בבחינת סתים דתורה
הקדושה, שזהו 'אז ראה ויספרה' (איוב כח
כו), שהן ששים רבוא נשמות ישראל
שכלולים בשישים רבוא אותיות התורה.
וזהו דישאל מתקשרין באורייתא דבחינת
סתים.

וזהו ענין ברור בזמן הגלות, להבדיל
בין פנימיות לחיצוניות, דגם בעצם
הרוקמות דבחינת מקיף העליון ביותר
נבדלו ונבררו שם נשמות ישראל שזהו
ישראל עלו במחשבה, וזהו 'פי יעקב בחר
לו י"ה', וכן מה שנאמר 'פי עם קדוש
אתה בך בחר ה' פנ"ל.

כי הנה עקר בחינת ברור וההבדלה
פנ"ל בין פנימיות לחיצוניות, הינו
בין פנימיות של הרצון והתענוג שכל עצמו
מקשר ונעלם בו, ובין החיצוניות של הרצון
והתענוג שאינו בא וחל רק בדרך אגב
בלבד, כמו גם שרופה אדם בדבר מה
שאינו חפץ בו בפנימיות ועצמיות שלו
כלל כי נבדל ומרחק בערך ממנו, רק
שבשכיל בחינת פנימיות הרצון והתענוג
שבדבר שכל נפשו בעצמותה בו, ירצה
גם בדבר הטפל בדרך אגב.

כמו בשכיל הרצון והתענוג הפנימיות
במשפת שעושה לבנו בתנתו ירצה
שכלם ישבעו ויתענוגו גם הרחוקים ממנו,
וכן בחסדו ובטובו הגדול בעצם יעשה
חסד גם לפחותי ערך, שזהו שנקרא בחינת
מותרות ונובלות של התענוג ורצון הפנימי
שבא מצד ערך רוקמות החסד והגדלה
בעצמו כמו פיד המלך, ימשך מזה גם
בחינת מותרות שפע רב בכל מיני תענוגים.

ואף על פי כן יש הבדלה גדולה בעצמותו
בין עקר פנימיות התענוג שמשפיע
מבחינת הפנימיות ועצמיות שלו למקרים
ובני ובני ביתו, לחיצוניות הרצון והתענוג
שנמשך בזה בדרך מותרות חיצוניות
ונובלות. מכל מקום אין זה רק בהעלם
בעצמו עדין.

ואחר כך יבדיל בגלוי בין הפנימיות
והמותרות, והינו פאשר יכלה
השפע של המותרות לבא אור הפנימיות

אהבת ה' לישראל

קדושת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א אהבת ה' לישראל וכל מה שעושה הכל לטובה אף שבתחלה אינו נראה כן ידוע אהבת השם לישראל, וכל המעשים אשר נעשים לישראל וכל המאצעות אשר לישראל, הכל מאת הש"ת לטובה על ישראל. ואף על פי שבתחלת המעשה לא נראה הטובה, אבל סוף הטובה יהיה, כי הכל לטוב לישראל, אף על פי שתחלת המעשה אינו כל כך (ד"ה א"י ואתחנן):

אמונה

פרי הארץ

רבי אברהם מסאליסק זיע"א יש להכין הלב ולנקותו ולהאמין בה' ובתורה ובעבדיו ולהתקשר עמהם צריך כל איש הישראלי להיות חזק מאד מאד באמונתו, כל חר וחר לפנים שיעורא, והקנת נקיות הקלי הוא הגוף שלו, - להאמין בה' ובתורה'ק והטהורה, ובכל עובדי הש"ת באמת ותמים בכל כחו, ולהתקשר עמהם בתוכן נקדת חיות אחד אל אחד חברים יחד, ויהיו לאחדים יחדיו יהיו תמים, בנדיאי ותגלה עליהם כבוד ה' באור התורה והעבודה, ואור היראה והאהבה לו לברו יתברך וכו' (מכתב לב):

ט"ו באב

מאור ושמע

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א מט"ו מתחילין האורות להתנוצץ תמוז וחצי אב הוא עת התגברות הדינין והעולם חשף בעדם, ובט"ו באב מתחילין האורות להתנוצץ, וצריכים אנו להמשיכן מעט מעט עד שנסיר כל המסכים

המכדילים (רמזי ט"ו באב ד"ה אמר):

אור המאיר

רבי זאב וואלף מ'טומיר זיע"א מט"ו באב הוא זמן תשובה והכנה לימים הנוראים שלשה כתי בני אדם המחלקים בעת תשובתם. כת ראשונה יראת אלהים נגע על פניהם, לעורר לבם בקרבם אל עבודת הכורא כ"ה מחמשה עשר באב, ומתחילים להתענות ונדומה בתוספת עבודתם, ומעלים בזכרונם אז אימת הדין, ויראו האנשים כי הימים ממשמשין וכאין, שעתיד לתן דין וחשבון לפני כסא כבודו ית' וכו' (דרוש לר"ה ד"ה ושמעתי מהגיד):

שבת נחמו

אמרי הרי"ם

רבי יצחק מאיר מגור זיע"א שבת נחמו הוא יום טוב אצל העולם שבת נחמו הוא אצל העולם יום טוב, והוא כי יצאו מן המצרים לרחבות:

תורה

מאור ושמע

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א הלומד בהתלהבות ודבקות זוכה לאורות כעין מתן תורה איתא בספרים קדושים ונש שמעתי ממעשיות מקדושי העליונים, כי כשאיש ישראלי הוא לומד התורה בהתלהבות ודבקות גדול, אזי מתלהט אש סביבותיו ואז רואה הכל כאז במתן תורה שנפתח לישראל כל השבעה רקיעים (ד"ה ושמרתם):

בית אהרן

רבי אהרן מסקלין זיע"א

גמרא מלשון 'גומרא' - בערת אש בלב האדם על ידי למוד התורה לשמה

בשם אדומו"ר רבי שלמה קארלינער זי"ע וצ"ל, למה נקרא 'גמרא', שהוא לשון גומרא דאשא, כי בשעה שאדם לומד התורה לשמה, בוער להשם יתברך למסר נפשו בשבילו, ותאב לתפלה (ד"ה ולמדתם):

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

מי שנתוסף לו חשק בכל עת סימן שלומד תורה לשמה

זה סימן מבחק - מי שנתוסף לו בכל עת יותר חשק ורצון ואהבה אל התורה על ידי רב התעסקות בה, הוא סימן שלומד לשמה באמת (תול"ח ד"ה מצות זכירת):

תפלה

מאור ושמע

רבי קלונימוס קלמן מקראקא זיע"א

עקר העבודה בדורות אלו תפלה בכונה

עקר הודרכות הוא על ידי תפלה בכונה. והוא העקר עבודת בדורות הללו, שיהיה התפלה ביראה ואהבה רבה, ע"ז יוכל לבא לידי מעלות גדולות ורמות ולידי מדרגות גדולות וכו'.

ידחק עצמו להתפלל עם הצבור אף שמתפללים במהירות או באריכות

אבל העקר הוא להתפלל עם הצבור דוקא, הגם שמתפללים במהירות או באריכות - מחיב לדחק את עצמו להתפלל דוקא בצבור ולא ביחידות, ואז יוכל לבא לידי מדרגות גדולות (ד"ה ובקשם):

אוצרות גאוני הדורות

ויאמר ה' אלי רב לך (ג כו)

פני דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

הלמוד נחשב כמעשה

אפשר במה שאמרו סוף פרק קמא דסוטה, דמשה רבנו ע"ה היה

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה (ג כה)

בית יעקב

רבי יעקב טראב מסלתון זצ"ל

משאלתו של משה לאריכות ימים לעוד שנה אחת

פרשו מפי השמועה, שדרך חיי האדם שבעים שנה, כמו שאמר הכתוב (תהלים צ ז) ימי שנותינו בהם שבעים

יוסף בנה, ומה היה המקרא חסר אם היה כתוב 'העידותי בכם את השמים' וגו'.

ויבאר על פי מה דקא שקלי וטרקיא להו בגמרא (ר"ה כה): אי עד נעשה דין או לאו, ומסקינן דעד נעשה דין דלא יהא שמייעה גדולה מראיה, והני מלי שראו העדות ביום שיוכלו לדון מיד אז העד נעשה דין, אבל פשראו העדות בלילה אז אין העד נעשה דין, לפי שאין דנין בלילה, ולמחר כשרוצים לדונו צריכין להעיד, דאי לא יעידו אין פאן לא הגדה ולא ראיה, שהרי עכשו לא ראו, וילכך על פרחך צריכין להעיד, ואין עד המעיד נעשה דין, והא דאמרין עד נעשה דין הינו עד הרואה ולא עד המעיד.

ומעתה נאמר במאי דקמן, לפי שהשמים והארץ הם עדות והם פוגעים תחלה, כמו שאמר הכתוב (דברים יא יז) 'יעצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה', וממילא 'ואבדתם' חס ושלום, וכחאי גונא איכא קראי טובא שהקב"ה מעניש את ישראל חס ושלום על ידי שמים וארץ, וכן פרש רש"י בחמש ריש פ'שית האזינו (דברים לב א) 'ענין שם'.

אם פן יש לדמות דין למה שנתבאר דאין עד המעיד נעשה דין, ולכאורה פלא הדבר מאד האיה נעשו שמים וארץ עדים ודינים כמו שנתבאר, וזה שאמר הכתוב העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ, דקדק ואמר 'היום', רצה לומר, ביום אני מזמין אתכם לדין, ואז יוכלו להיות עדים ודינים כמו שהובא לעיל.

• מצוות הפרשה •

מעלת וסגלת אמירת קריאת שמע

מדרש יהונתן

בשם רבי גבריאל אב"ד ניקולשבוג זצ"ל חיות כל האברים על ידי רמ"ח תבות של קריאת שמע

ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום (ד.ו). דבקריות שמע יש רמ"ח תבות, ועם ג' תבות 'ה' אלהיכם אמת' המה רמ"ח תבות פנגד אבריו של אדם, ואם אומרים קריאת שמע בכונה המה מחזקים הרמ"ח אברים, כי כל תבה נותן כח לאבר אחד.

מינעת בטול השמש והנחה אף שהאמות משתחווים להם

ומפרש רש"י 'אשר חלק וגו' לכל העמים' להאיר להם. ובהקדוה מבאר שזאת היא למותר זה 'אשר חלק'.

ונראה לי שמצינו בגמרא (ע"ז נד:) ששאל מין אחד, אם אין בו ממש בעבודה זרה למה אינו מבטלו, והשיבו לו שמפני שוטה אחד זה שעובד יאבד מה שהעולם צריכין לו, ענין שם. וכך הפרוש והשתחויה להם ועבדתם, וקשה קושית הגמרא למה אינו מבטלו, והשיבו אשר חלק ה' לכל העמים להאיר להם, על פן אינו מבטלו שהעולם צריכין לו, וכי מפני השוטה הזה יאבד את עולמו.

כי תוליד בנים וכני בנים ונושנתם בארץ וגו', כי אבד תאבדו מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה וגו'

(ד כה-כו)

שימן למנחה

רבי אשר אנשיל וייס זצ"ל

ענש הגלות בעון חסרון כונה בעשית המצות

נראה לפרש פונת הכתוב בפשיטות, על פי דברי הנביא (ישעיה ט יג-יד) 'ענין כי נגש העם הזה בפיו וגו' ותהי יראתם אתי מצות אנשים מלמדה, לכן הנני יוסף להפליא וגו'. נמצא דעל ידי שקימו בני ישראל המצות באפן של מצות אנשים מלמדה, בעון זה בא ענש הגלות.

וכן מצינו (מגילה יג:) בהמן שהלשין בענין זה על בני ישראל, כשאמר לאחשורוש שאין לחוש מלהרע להם כי ישנו מן המצות, פרוש דהן אמת שהם מקימים המצות, אבל באפן שלא מצות אנשים מלמדה, והוא כדבר ישן אצלם.

וזהו שרמזו ונושנתם על ידי שיהיו בעיניכם המצות כישנות, ומצות אנשים מלמדה, על ידי זה אבד תאבדו ותגלו מן הארץ.

העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ

(ד כו)

ברית שלום

רבי פינקס ב"ר פילקא זצ"ל

עשית השמים והארץ לעדים ודינים להעניש את ישראל

פרש רש"י הנני מזמין להיות עדים שהתירתי בכם. ולכאורה יש לדקדק מלת 'היום' הוא אף למותר, מה יתן ומה

רוצה לקיים המצות התלויות בארץ. והנה אמרו ו"ל (מנחות קי.) כי העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכו', וכן אם יעסק בשאר מצות ודאי תלמוד כמעשה, ואמרו (קידושין מ:) תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, ולכן הוא גדול יותר מן המעשה. וזה שאמר אעברה נא וראאה וכו', והפונה לקיים המצות, דודאי לא לאכל מפרנה. לזה אמר רב לך, הגדול לך, כלומר הרי לך הגדול, שהוא תלמוד גדול, ויכול אתה ללמד, והתלמוד חשוב כמעשה.

או יאמר רב לך, אתה רבן של ישראל וממך למדו דיני מצות ארץ ישראל, ואם פן פשמימים ישראל מצות הארץ יש לך שכן כאלו עשיתם, פיון שאתה הגורם שלמדת אותם.

רק השמר לך ושמור נפשך מאד וגו' והודעתם לבניך

(ד ט)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

כשהאב ירא שמים הוא משיפע על בניו שיעזתו לו

ואפשר לפרש הסמיכות על פי מה שפרש בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (כתונת פסים פר' קדושים ד"ה עוד י"ל פון), אל תקרי 'בניך' אלא 'בונך' בענין חנוף בנים להגיע לתכלית הנרצה, העקר הדבר שהאב צריך להיות ירא שמים באמת ואז יכול להשיפע גם על בניו, ואם לאו אז גם הבנים לא יציתו לו פמוכין, וזהו אל תקרי 'בניך' שהם בנים שלך כמו שתנרצה, רק מקדם 'בונך', שצריך לבנות עצמך, ודברי פי חכם חזן. וגם הגאון הקדוש מצאנו זי"ע פרש שמקדם יהיו 'הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך' (להלן ו ט), ואחר כך 'ושנתם לבניך' (שם פסוק ז).

וזהו יש לומר פונת הפסוק, שמקדם 'השמר לך ושמור נפשך מאד', ואחר כך 'והודעתם לבניך', שרק על ידי זה תוכל להשיפע עליהם שילכו בדרך אבותם.

ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדהת והשתחווית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים

(ד יט)

בית אהרן

רבי אהרן נייזמאן זצ"ל

וזה הפרוש ואתם הדבקים בזה אלהיכם הינו התבות ה' אלהיכם אמת מדבקים לקריאת שמע, ממילא חיים כלכם כל האברים יש להם חיות.

דברי מהרי"א

רבי יהודה אסאד זצ"ל

התגברות על היצר הרע על ידי דברים חיים - התורה וקריאת שמע

ואתם הדבקים בזה אלהיכם חיים כלכם היום. יש לומר הפונה על פי מה דאימא בגמרא ברכות (ה), אם נצחו מוטב ואם לאו יעסק בתורה, אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה. וקשה דמשמע דעל ידי זכירת יום המיתה בודאי מנצחו, ואם כן למה אמרו מתחלה יקרא קריאת שמע.

ויש לומר משום דאם יזכר לו יום המיתה יהיה עצוב, ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, וכן פשוט המפרשים החיים והמות נתתי לפניך ובחירת בחיים (דברים ל ט), דהינו אם יפתח יצרו אז נצחו על ידי 'חיים' דברי חיים, התורה וקריאת שמע, אבל לא במות, ואם כן מי שרוצה לדבק את עצמו בהקב"ה אז צריך לנצח אותו על ידי חיים. וזה פונת הכתוב ואתם הדבקים בזה אלהיכם, אז חיים כלכם היום, צריכים לנצחו על ידי חיים.

מקדש מלך

רבי משה זפות זצ"ל

העברת הרוח הטמאה ששורה בליה

כתב הרב, רמ"ח תבות יש בקריאת שמע נגד איברי האדם, וכשישן האדם ומסתלקת נשמתו מגופו, נכנסים ברמ"ח איבריו רמ"ח איברי הקלפה, ואחר שגוער אפלו יעסק בתורה ויעשה כמה מצוות, אין הטמאה הנזכרת יוצאת ברמ"ח איבריו עד שקורא קריאת שמע, וסגלת קריאת שמע שבכל תבה שהוא קורא מפנה הטמאה מאבר אחד מאיבריו. (ח"ג קפו)

שפתי פהן

רבי מרדכי הפהן זצ"ל

הקורא קריאת שמע בכונה כאלו למד כל התורה

ויש בפסוק 'שמע' עשרים וחמש אותיות, ובפסוק 'ברוך שם' עשרים וארבע

אותיות, הם ארבעים ותשע, לומר שכל האומר 'שמע ישראל' בכונה כאלו למד כל התורה, שהיא ארבעים ותשע פנים טהור, וארבעים ותשע פנים טמא. ארבעים ותשע, ארבעים ותשע, הם ארבעים ותשע של שחרית, וארבעים ותשע של ערבית, כן כתב בעל באר מים חיים.

ואמר בתקונים (ת" כא) על פסוק (שמות ב יב) 'ויפן פה וכה', שראו שלא קרא קריאת שמע דאית בה כ"ה אותן, ושתי פעמים ארבעים ותשע הם צ"ח, 'דודי צח ואדום' (שה"ש ה ט), שדווקא מעליו מדת הדין.

חומת אנה

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

סגלת קריאת שמע לבטול היצר הרע

אפשר לרמוז ונקדים מה שראיתי בקנטרס כתב יד משם רבנו יהודה חסיד ז"ל, 'עון' במלוי עי"ן ו"ו נו"ן גימטריא רמ"ח, דאם יתלכלך בחטא וישתמש, יתלכלכו רמ"ח אבריו, וקריאת שמע רמ"ח תבות מבטל יצר הרע עכ"ל.

ונראה פונתו, כי היצר הרע הוא עון, וכשהאדם משתמש בחטא עון, שהוא יצר הרע סטרא אתרא, מלכלך רמ"ח אבריו, כי 'עון' במלוי הוא רמ"ח, כי הסטרא אתרא ויצר הרע הוא עון, וכשהאדם שומע לו מתמלא 'עון' ובגימטריא רמ"ח, ומלכלך כל רמ"ח אבריו. ובקריאת שמע שיש רמ"ח תבות, מבטל 'עון' שהוא היצר הרע, דבמלוי הוא רמ"ח. (פר' וארא)

אהבת דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

אמירת קריאת שמע כהקדמת הקרבנות ומבטלת כח המזיקין

ונשלמה פרים שפנתנו על ידי קריאת שמע, דאמרו רז"ל (ילקוט ואתחנן רמו תלה) דקורא קריאת שמע הוי כמקריב קרבנות ומבטלת המזיקין, ולכן פרשת שמע ישראל מתחיל בש' ומסים בד' דהינו שד, ונשארו מתבת 'שמע' מע, ומתבת 'אחד' אח, והוא ראשי תבות מנחה עולה אשם חטאת.

ומתבטלים ארבע מזיקין, משחית, עון, אף, חמה, כמו שכתב בספר ארץ חיים (מומור לח), ואם כן נמצא דבבורנו

הוא מעשה לבטל אלו הארבע מזיקין, וכאלו הקרבנו מנחה עולה אשם חטאת, ונמצא דבבורנו מעשה גדול.

וזה אפשר לרמוז בפסוק (דברים כ א) 'שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם', ואמרו רז"ל (סוטה מב). אפלו אין בכך אלא שקורין שמע ישראל די. והטעם, דעל ידי קריאת שמע מתבטלים משחית, עון, אף, חמה, דעל ידיהם הוא כח הסטרא אתרא, ובכטולם המה פרו ונפלו ונאחזנו קמנו.

ועוד דבקריאת שמע הוי כמקריב קרבנות, וזה הרמז 'שמע ישראל אתם קרבים', בזכות קריאת שמע אתם 'קרבים' לשון קרבנות, שאתם מקריבים קרבנות. (רוש י)

פלא יועץ

רבי אליעזר פאפו זצ"ל

כפי הכונה בקריאת שמע יכול לכוון בתפלה

וכתבו המקבילים שלפי הפונה שיכוון בקריאת שמע, כף יוכל לכוון בתפלה, וזהו פונת מאמר רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ה). 'כל הקורא קריאת שמע מזיקין גדלין הימנו', ועקר המזיקין הם הגורמים נזק לאדם ומערבבים דעתו בתפלתו, ובקראו קריאת שמע פתקונה הנך מזיקין גדלין הימנו.

יסוד יוסף

רבי יוסף יוסקא בר' יהודה יודל זצ"ל

על ידי חסרון כונה בקריאת שמע שורה רוח הטמאה, ויסורים ומכאובים כאים

עוד מקדשת הגוף לדקדק מאד באמירת קריאת שמע בכונה גדולה, כל תבה ותבה, בהיות כי רמ"ח תבות בקריאת שמע נגד רמ"ח איברים. ואיתא בזהר חדש (נט). כל אדם שקורא קריאת שמע פדקא יאות, כל תבה ותבה משפיע בכל איבר ואיבר דיליה.

ואם אינו קורא קריאת שמע בכונה, כי אם במהירות ובעראי, ובמחשבתו מהרהר בעסקים אחרים, ולבו אינו יודע מה שפיו קרא, אזי כל איבר ואיבר שואב עליו סטרא אתרא, ועל ידי כן באים תלאים רעים ומכאובים על גופי בני אדם, על אשר אינם נזהרים לקרות קריאת שמע בכונה. (פרק מג)

אהל ישרים

רבי אברהם ענותיבי זצ"ל

הקורא קריאת שמע בעונתה נמחלים עונותיו ואינו רואה פני גיהנום

התקון התשיעי הוא מה שאמרו ו"ל במדרש, שכל הקורא קריאת שמע בעונתה מוחלים לו על כל עונותיו, והינו דאחר ששב בשב ואל תעשה וקורא כל יום קריאת שמע בעונתה מוחלין לו על כל עונותיו. ובודאי דמה שאמרו ו"ל (ברכות טו:) דכל הקורא קריאת שמע בדקדוקה ובטעמיה שמצננים לו גיהנום, הינו בדלא שב בתשובה, אבל אם שב וקרא אותה בעונתה ובדקדוקה אז מעיקרא אינו רואה פני גיהנום. (שער התשובה פ"א)

ספר הגן - דרך משה

רבי משה בהגא זצ"ל

המסור נפשו בקריאת שמע נמחלים כל עונותיו

ואכתוב לכם הכונה בקצור. בראשון, יבון שהענין מן 'שמע' והדלית מן 'אחד' הן אותיות גדולות בתורה שמרמזין על הקב"ה העד, ונשארו מן שמע 'שמ', ומן אחד 'ח', הן אותיות 'אשמח' הרי 'עד אשמח'.

ויבון במחשבתו להקב"ה שהוא עד עליו, שאף אם יסרו בשרו במסוקות של ברזל על יחוד שמו הגדול, אף על פי כן יקבל עליו את היסורין 'בשמחה' שלמה, ואם הוא מכונן פונה זו בשמע ישראל פנ"ל מוחלין לו כל עונותיו, ונחשב לו כאלו נעשה במעשה, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין מ.).

וזהו הסוד בפסוק (תהלים מד כג) 'כי עליך

הרגנו כל היום', וכי יכול להרג בכל יום הלא בפעם אחד הוא מת, ומסים הפסוק 'נחשכנו כצאן טבחה', שאנחנו חושבים בשעת קריאת שמע בכל יום והנה כאלו נהרגנו פנ"ל.

וזהו סוד בגמרא (ברכות א:) כשהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקין את בשרו במסוקות של ברזל, והנה מקבל עליו על מלכות שמים לקדש את שמו הגדול באהבה, אמרו לו תלמידיו רבנו עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער וכו'.

לכאורה דבר זה הוא תמוה שהתלמידים יאמרו לרבי עקיבא ח"ו שלא יקבל עליו על מלכות שמים לקדש שמו הגדול, ועוד מה זה שאמרו 'עד כאן', אלא הוא הדבר אשר דברנו, שהתלמידים אמרו לו 'עד כאן', רצה לומר שהקב"ה כביכול עד שאתה מקבל בשמחה על מלכות שמים, ראשי תבות שמע, ויצתה נשמתו באחד. (ליים ט"ו)

מזמור לאסף

רבי ששון שנדור זצ"ל

כיצד לא יחוש האדם לתקן אברי נפשו בדבר קל

והרמ"ח תבות שבקריאת שמע עם חזרת ה' אלהיכם אמת אשר הם כנגד רמ"ח אבריו, והינו איברי הנפש, ואם יקראם בכונה שלמה אז מתקן אברי הנפש שלו אשר פגם בהם כמה מיני תשאות ואשמות, ואם יחסר מהם הרי חסר בגשמתו איזה אבר שלא נתקן כראוי.

ואם אבר אחד מאברי גופו יכאב

עליו, כמה מפסיד ממון רב, וטורח ומשליך כל עסקיו לתקן האבר ההוא הפלה והנפסד, ולמה לא יצטער על איברי נפשו העקריים החיים הנצחיים. ועוד שתקונים בדבר קל בפה וכונת הלב, ואיך לא יחוש לתקנם להוציא הדברים מפיו כמי שמונה מרגליות ואבנים טובות שנוהר בהם למנותם היטב שמא יפסיד אחד מהם.

מסירת הנפש במחשבה בקריאת שמע

והנה כמה קדושים שמסרו עצמם למיתה על קדוש השם, ולא עברו אפלו על דבר קל שבתורה, והיו מצפים שימותו על קדשת השם, כמו שמצינו שהיה שמת מהרי"ק זלה"ה שבשרו המגיד שישאר על קדשת השם. וכן רבי עקיבא כשהיו סורקין בשרו והיה מיתד את השם במסירת נפשו, ואמר לתלמידיו כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' אפלו הוא נוטל את נפשך, ואמרת אימתי יבא לידי ואקנמו.

ואם החסידים הקדושים והטהורים מן העונות, היו מצפים למסר עצמם למיתה ממש על קדוש ה', ואנחנו בשמע ישראל כשמייחדים שמו למסר עצמנו במחשבה לבד ולא בפעל, כמה צריכים אנחנו לפשט מחשבותינו מגשמיות העולם וליחד שמו יתברך בכונה גדולה באותה שעה.

ואם אפלו זה לא נעשה, הרי אנחנו בירידה תחתונה חס ושלום, וכל כך נתפשטה הטמאה מבית ומחוץ, עד שרוצה לעשות התרחקות גדולה בינינו לבין אבינו שבשמים אפלו בעת יחוד שמו לטרד את המחשבה.

מעשי צדיקים

והקר בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל (ד יא)

מגדולי המקובלים בתימן היה הרב יעיש קורין זצ"ל בעל מחמדי שמים, שמו יצא בכל רחבי תימן לאיש קדוש ונשגב.

בת הזקונים של רבי יעיש, היתה ילדה נבונה ועקבה אחר מעשי אביה הצדיק, היא הבחינה שהוא מרבה בהתבודדות, שאלה אותו על כך, והוא הסביר לה כי עבודת ה' דורשת רכוז ולמוד התורה דורש

כשהפליג בים, "תקט"ו תפלות התפלל משה רבנו עליו השלום שיזכה להכנס לארץ ישראל, אף לא נענה.

תפלותיו אמנם לא התקבלו, אף מקל מקום, בכל עת שיהודי נכסף לארץ ישראל ונערמים בדרכו קשיים ועכובים, יוכל ללא ספק להודיע לאותן תקט"ו תפלות של משה רבנו ולעלות ארצה בכח תפלות אלו." (תולדות יחי יוסף)

ואתחנן אל ה', אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן הנה הטוב הזה והלבנון (ג כג-כה) בשנת תש"ט, יצא הרה"ק רבי יוסף גרינוולד מפאפא זיע"א בעל יחי יוסף יוסף בדרכו לארץ הקודש, היתה זו הפעם הראשונה בה הגיע לארץ ישראל, ובנוסף השתוקק לראות פני הקודש, לעשות את חג השבועות בצל רבו, הרה"ק רבי אהרן מנעלזא זיע"א.

ביום ראשון שחל בו ראש חודש סיון, עגנה הספינה בגמל חיפה, התרגשותו גברה באפן יוצא מן הכלל וכה אמר אז

גדלה הפצרתם ברבי יצחק שיספר מה ראה בעולם העליון, אף הוא השיב כי אין לו רשות לגלות סתרי עז חביון.

דברו אליו, "ראינו בעינינו שקרע הרב בגדיו לקרעות, וכו' זלגו מעיני הרב דמעות, גם זאת ראינו בעינינו רואות", השיב להם, "על דברים אלו יש לי רשות לגלות פלאות, הקבצו אלי ושמעו דברים נוראות.

כאשר יצאה נשמתו מגותי לעיני כל, התקרב אלי זקן נשוא פנים, ודבר אלי בזה הלשון אמרות טהורות, "אני **אב"ד דעיר ויילנא**, אבי זקנך **רבי מאניש חיות** זצ"ל, זרז עצמך ובא עמי למשפט לפני בית דין של מעלה, חן וחסד אולי תמצא, ותהיה לך תקומה לפאר ולתהלה, חיים יוסיפו לך כשלא ימצא בך עולה, טובים מעשיך יגנו עליך, ובודאי בחיים תשארו". הוא לקחני לפני בית דין של מעלה, נשאאתי להמתין סמוך לפתח לבדי, והוא הלך לטעון עבורי לפני בית הדין, להציע לפניהם כל מעשים הטובים שנהגתי ועשיתי מעודי.

כאשר ראני **רבי יצחק אב"ד פראג** זצ"ל בעל **אפי רבני** עומד באימה יראה וחלחלה, דברי נחומים דבר אלי בפנים שוחקות, "לא תירא בני, אני אבי אבא זקנך, בחיים תשארו לפי מעשיך הטובים, בית דין של מעלה רצו לשפוט משפט מות, אך מליצים היו לך ונצלת, מגיד מישרים ר' שבתי מסקאלי יהיה במקומך נכדי, אתה תשארו בחיים.

אחר התקרב זקני רבי מאניש חיות ואמר, "משפטיך לחיים טובים בזכותיך, עתה מודיע אני לך שעליך לקבל על גלות, תלך בין הקלפות בפחד גדול. פניך מועדות אל מקום שהיא עיר גדולה, פניך לקבל יבואו ויתקבצו יחד כל בני הקהלה, עליך לדעת שהם קלפות, ולא תשיב להם מלה.

אחרי כן ידמו ככלבים הרבה סובבים אותך כנודה בעגלה, קרוב יקרבו הכלבים, קולם ידמה ככלבים בוכים וצועקים, מול פניך רחוק מארבע אמותיך יעמדו, אין להם רשות להתקרב אליך רק להפחיד ולאיים, אחר ילכו מלפניך.

שוב תלך ותבוא אל הר גבוה מאד, תעלה עליו והוא משפיע מצד אחד ומהצד השני שנה ככתל, תפחד מאד ותירא, אף לא תוכל לשוב לאחור, שם תתפלל בכונה גדולה ועצומה לקל השמים.

ושנתתם לנגיד ודברת עם בשבתך בביתך ובלכתך בדרכך ובשכנך ובקומך (ו ז)

עטיר שהחזיק את חתנו על שלחנו למען יעסק בתורה ללא טירדות והטרדות, נכנס **רבי אייזל חריף** זצ"ל ושאלה בפיו, "מפי אחד המגידים שמעתי את הנאמר בספר הזהר (פר' פנחס וכו') על הכתוב (יהושע א ח) 'והגית בו יומם ולילה'.

הכי יכול אדם לעסק בתורה כל הימים וכל הלילות בכל שנות חייו, הלא אין הקב"ה בא בטרוניה עם גריותו, אלא כל הקורא קריאת שמע ערב ובקר, מעלה עליו הכתוב כאלו קיים 'והגית בו יומם ולילה'.

אם כף לשם מה לי להחזיק את חתני על שלחני, לעמל למענו בערב ימי בעבור ילמד תורה יומם ולילה ויזכני בתורתו, אם על פי דברי הזהר הקדוש די עבורי בקריאת שמע שלי ערב ובקר.

השיבו רבי אייזל, "הקורא קריאת שמע בקר וערב, הרי הוא "כאלו" למד תורה יומם ולילה, אף הגן עדן שלו אינו גן עדן של ממש, אלא כאלו גן עדן, שכרו אינו שכר של ממש, אלא כאלו מהו ההבדל בין בעין לבין מעין, ולמה לך זאת". (תולדות רבי אייזל חריף)

את ה' אלוקיך תירא ואתו תעבד ובטמו תשבע (ו י)

מעשה נורא שארע עם זקנו **רבי יצחק חיות** זצ"ל, רבה של **סקאליא** ובעל **זרע יצחק**, מזכיר **רבי אפרים זלמן מרגליות** זצ"ל בעל **בית אפרים** בקצרה בהקדמתו לספר **ארח לחיים**, ומזכר גם בספרים **נוצר חסד ויסוד ושרש העבודה**.

אחר שנפל רבי יצחק חיות למשכב, גברה עליו מחלתו, הרופאים פרכו ידים, והחברה קדישא כבר העלו שלהבת בפתלי הנרות. הוא שכב במצב זה שלשה ימים ושלשה לילות רצופים, אחר בעזר זוקף כפופים חזרה נשמתו לגותו, ועמד חי. למים כתב נכדו רבי ישראל נתן בריקנשטיין את דבר המעשה בחרוזים, באגרת בשם 'קוץ חי'.

"בביתו היו יושבים חברה הקדושה, כל הקהל כאחד עומדים רצופים, בראותם תחית המתים בעיני צופים,

עיון מעמיק, שלא נתן להגיע אליו אלא בהתבודדות.

יום אחד החליטה לצאת בעקבותיו, היא ראתה אותו מהלך בשדה שקוע במחשבותיו, אחר ציו במטוה עגול בחול, התישב במקוץ ללמד בעיון, והנה ירדה אש מן השמים וכתרה אותו סביב, להטה סביבו והוא לא נע ולא זע, המשיך בלמוד כאלו לא ארע דבר.

התאפקה הילדה שלא לזעק ולהרעיש עולמות על אביה היושב במוקד השרפה, אחר שעה ארכה קם אביה והאש נעלמה, אז יצאה לקראתו ושאלה על האש והחזיון המפלא. זהרו עיני האב והוא אמר, "בתי, במתן תורה נאמר 'והרהר בער באש עד לב השמים', מאז ועד היום מי שלומד את התורה כנתינתה, זוכה לאותה אש נפלאה.

על יונתו בן גזיאל מספרים חז"ל (סוכה כה) שכשהיה עוסק בתורה להטה אש סביביו וכל עוף הפורח מעליו היה נשרף, אשריך שזכית לראות זאת, אף אל תספרי על כך לאיש. יצרה הבת את הדברים בלבה, ולא גלתה אותם אלא לאחר הסתלקותו. (תהלים קודש היולדים עם פירוט טיפי טמן)

ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו (ד ל)

לאחר הסתלקות רבו המבקק הרה"ק **רבי פנחס מקוריץ** זיע"א, הזדמן להרה"ק **רבי רפאל מבערשטיד** זיע"א להסתפר אצל ספר שהיה רגיל אצל רבי פנחס, והוא בקש שישמיע לו דבר תורה ששמע מפי רבו.

אמר לו הספר על הכתוב אודות אחאב שחזר בתשובה (מלכים א' נא כט), 'כי נבנע אחאב מלפני יען כי נבנע מפני לא אביא הרעה בימיו, ואיתא בפסיקתא (כד יא, וכע"ז תננית כה) 'אם היה רגיל לאכל בג' שעות אכל בו' שעות'.

הסביר רבי פנחס מקוריץ את הרבותא בדבר, מאחר ואחאב היה מלך ישראל ואם היה מתענה במשך כל היום, היה לדבר פרסום רב בכל עם ישראל שהמלך מתענה, התחכם אחאב והתענה רק שלש שעות, לא היה אדם בעולם שידע שאחאב עשה זאת מחמת פגיעה ותענית, על כן העיד בו הקדוש ברוך 'מלפני', ותשובתו התקבלה. (אצרות חן ויטרו)

זכים ובוררים היו מחשבותי רק לקים מצות הבורא".

זריזים בשליחותם היו המלאכים הקדושים, להעיד באו חיל גדול ומחנה רב אשר ממחשבותיו הטהורים נבראו, כלם אמרו "חסיד גדול היה, לא יגע להקבל ולריק, כל ימיו טהורים מחשבותיו, הוא בראנו, טהור גברא הדין שקים כל מצות שבתורה".

חזרו ואמרו, "יאמר נא אם קים תורה שבעל פה נאמרה", השיב הצדיק, "קיימתי כל מה שבעל פה נאמרה", כרוז יצא שיביאו לפניו ארבעה חלקי שלחן ערוף, שכל הדינים מהש"ס כתובים בקצרה.

הביאו לפניו ארבעה חלקי שלחן ערוף ונתנו לידיו לאמרו, "האם קיימת מה שכתוב בזה", מיד אמר, "אמת וצדק שקיימתי, ולא חסרתי דבר". מלאכים קדושים באו והעידו באמת וצדק שהאיש אמת דבר.

נשאל אותו צדיק מפי בית דין של מעלה, "הנהגת כמו שכתוב בשלחן ערוף ארץ חיים (ה א) כשיזכר שם הוי"ה יכנו 'היה והיה ויהיה', ובשם אדנות יכנו 'אדון הכל', ובשם אלקים יכנו שהוא תקיף ובעל היכלת למטה ולמעלה, סוף דבר מי שאינו מכזיב הוא כמזכיר שם שמים לבטלה", אותה שעה את בגדי קרעתי, כפי שראיתם בעיניכם.

סמר מפחד אותו צדיק, ולא השיב להם מלה, ענו ואמרו הבית דין של מעלה, יבואו עדים ויגידו עדותם. עדים באו, מלאכים לבושים בגדי שחורים, פיהם פתחו, בפחד ובמורא צעקו על הצדיק ואמרו, "איך לא יראת להזכיר שם הגדול והנורא".

פסקו את גזר דינו, "צריך אתה לקבל עלך אחת משתים, או שתתגלגל, או שתירד לגיהנום, לכבשן האש". קבל עליו הצדיק לרדת לגיהנום, כדי שלא יתגלגל עוד לעולם הזה, קל הענש בחר לו, כיון שצדיק גדול היה, נתנה לו ברה.

רשות היה לי לגלות עד כאן, שוב לא אגיד לכם דבר, כי אסור לגלות מעולם הנצחי לעולם העברי". תמו דברי אבא זקני הגאון הגדול אשר ראה בעולם העליון בעיניו, תהלה לשוכן בשמי שמים, ויהי רצון שנזכה לראות בשוב ה' שיבת ציון וירושלים. (הקדמת זרע יצחק על תהילים)

קשים ומרים, חן וחסד אמצא בעיניך ופדנו מיד אכזרים.

טרח הצדיק ויצא מהקרון לקחת אותה ובנה, הצילם ממלאכי החבלה, והושיבם בקרון בגילה. כאשר הלך משם הצדיק עם אשתו ובנו אמר לי זקני, "בא ונלכה אחריהם לגן עדן", בגדי החזיק כאשר אמר לי, והלכנו יחדיו לגן עדן העליון.

כאשר קרב הצדיק לבוא סמוך לגן עדן עם אשתו ובנו, לא רצו השומרים להניחם לבוא שם. הלך הצדיק לבדו לגן עדן לפני בית דין של מעלה, והשיבו לו שהאשה תשב אצל הפתח עם בנה והוא לבדו יעלה. נכנס הצדיק לגן עדן והאשה ובנה נשארו בפתח, רק אחר זמנים תקבל שכרה על אשר היתה מפרנסת אותו.

זקני הכניסני לגן עדן העליון, עיני ראו צדיקים יושבים ועטרוטיהם בראשיהם להתענג ולהתעדן, אותה שעה נפטר צדיק ותלמיד חכם גדול מהעולם הזה, "פנו מקום ופתחו שערים", קראו לפניו בקול גדול ובהכרזה.

הצדיק בא לגן עדן עם מחנה רב של מלאכים ואורות גדולים ונוראים, אשר ממעשי מצותיו נבראו, קמו ועמדו לפניו כל הישיבה של מעלה, קבלוהו בכבוד גדול, ודרש לפניו בסתרי תורה לפאר ולתהלה, הושיבוהו במעלה עליונה, רב טוב הצפון זכה להתענג ולדשנה.

אחר הלך ממקומו ועמד על רגליו לפני כל הישיבה, הביאו לפניו ספר תורה וקבלה באהבה ובחבה, מיד יצא הכרוז בלשון שאלה, "קים זה מה שכתוב בזה", השיב הצדיק, "אמת, קיימתי מה שכתוב בספר התורה הזה".

אמרו לו כל המצות במנינם, אמר אם קיימת אותם כתקונם, השיב, "קיימתיים באמת ובאמונה", אמרו "יבואו עדים ויעידו נכונה", מיד באו עדים מלאכים קדושים וטהורים, דברו בפהם "אנחנו להעיד באנו, דעו כי הוא עשנו ובמעשיו הטובים בראנו".

הכרוז יצא, "האם קים המצות בכונה הרצויה ובקדושה, מחשבות טהורות אם היה לו כדת של תורה ולא להנאת גופו המתאוה", השיב הצדיק, "באמת ובאמונה קיימתי מצות כהלכה וכתקונה,

זקני נעלם מנגד עיני, אני לבדי נשארתי, וכאו ככל אשר אמר לי. ברגלי הלכתי ובאתי אל עיר גדולה, בני העיר התקבצו כאחד לקבל פני, אך עשיתי כאשר נצטויתי בלי פחד ומורא ולא השבתי להם מאומה, כי הם הקלפות אשר אמר זקני.

חזרו הקלפות ועשו עצמם ככלבים צועקים, הקיפוני וסבבוני, פותחים פיהם ושנם חורקים, ואני בחסד קל וברחמי הגדולים מהם נצלת. אחר באתי אל הר גבוה מאד, שם התפללתי וזלגו עיני דמעות, בעת הזאת ראיתם דמעות יוצאים מגויתי.

זקני ירד אלי וזקני בדברי נחומים, יחד הלכנו ואמר לי, "בני, בא ונטיל בחקל תפוחים", הלכנו לשדה מלאה עשבים ופרחים, כלה מלאה בשמים טובים מגן עדן ריח נוחים, לקח בידו ונתן לי להריח בהם ולהחיות נפשי, למד עמי סודות התורה בהדי רחמנא כבשי.

משם הלכנו יחדיו ושמענו קול רעש גדול רכב ופרשים, מחנה רב קלפות והמה בדמות אנשים, לפניהם נוסע בקרון שר גדול, ומאחוריו קשורה אשה עם בנה הסובלים יסורים קשים ומרים, ענו בכבל רגלם המה יחדיו כבולים ואסורים, מלאכי חבלה עם צבת ברזל בידם באים, עורם מעליהם מפשטיים ואותם מנתחים לנתחים. פעם אחר פעם מחיים אותם ואחר ממייתם, צועקים בקול מרה וקרוז יוצא לפניהם צורחים, "ככה יעשה לאשה אשר לא גדלה את בנה לתלמוד תורה".

רחמי נכמרו על האשה ובנה, ראה זקני ואמר לממנה, "בני רוצה לשאל שאלה קטנה", שאלתי את השר, "עד מתי יהיו אלו בידכם, שאתם מיסרים אותם ועושים בהם פרוצונכם". השיב לי השר הממנה, "בעל האשה הזאת היה צדיק גדול והוא יושב בגן עדן העליון, בוא יבא במרכבת המשנה ברכב וסוסי אש עם מלאכי עליון, גדול כבודו, ויש לו רשות לקחת מיד את אשתו ובנה, וזר אמר ויקם, ומכרח אני לתנה".

עוד הדברים בפיו, הגיע הצדיק ברכב וסוסי אש, בראותה את בעלה הרימה קולה בבכיה גדולה, בקול מרה צעקה ולפני רגליו נפלה, אמרה בלב נשבר, "זכר נא בעלי שפרנסתיך ולא בטלת מלמודך, כמה שנים למדת ועסקת במצות על ידי, רחם עלי שלא אסבל עוד יסורים

פרשת ואתחנן

האופן הרנ"ג

ערפל של חוסר ידיעה אפף את הבחור הצעיר שביום בהיר הגיע לקראקא, עיר ואם בישראל, וביקש להשתקע שם. אם דרכו של עולם שאדם המבקש להשתלב בחיי קהילה מספר את קורותיו, מאין בא ומה טיבה של משפחתו, הרי שהבחור הצעיר שזה עתה הגיע ממרחקים מילא פיו מים ולא סיפר דבר או חצי דבר מכל שהתרחש עימו קודם בואו לקראקא.

שתקן היה הבחור, וממעט בדיבור ככל היכולת. אנשים שניסו לדובבו ולהציל מפיו דבר או שניים, כשלו במשימתם. הבחור לא שיתף פעולה ולא נידב פרטים על עצמו ועל משפחתו. דבר אחד ויחיד הסכים לומר, שהנה זה עתה מבקש הוא להתגורר בעיר ורוצה למצוא עבודה שבה יוכל להשתכר די חיותו. אין הוא מהלך בגדולות ובנפלאות, הוא אינו צריך משכורת גבוהה, ולו מפני שבגפו יבוא ובגפו ייצא. עדיין לא הקים משפחה בישראל. כל צרכיו מסתכמים במקום ללון בו, במאכלים פשוטים ובגדים צנועים. נכון הוא לעבוד ככל הנדרש בכדי שיוכל להרוויח את הוצאותיו וכך לא יזדקק לבריות.

תחילה עורר הבחור מעט חשד אצל הבריות. בחור שאיש אינו יודע מה טיבו, שמא קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו?! אם אינו מספר כלום על עצמו ועל עברו, שמא בעל עבר פלילי הוא או מסוכן לבריות, ובחסות החשאיות מבקש להוליך שולל את אלו שיסכימו להעסיק אותו.

אך לא חלפו ימים ספורים והכל הבינו כי אין ראוי לחשוך בבחור על לא עוול בכפו. הוא עשה על הכל רושם טוב ביותר, מתפלל היה בדחילו ורחימו, במתינות וכמונה מעות, משמיע לאזניו מה שפיו מדבר ברצינות ובכובד ראש. גם שאר הליכותיו היו נעימים ומכבדים מאוד, ויש שאפילו טענו כי קרן עור פניו וכי אור מיוחד זורח על דיוקנו.

נמנו הכל וגמרו שבועדי יונה סיבה נכונה וראויה לכך שהבחור אינו מגלה על עצמו כלום, ומהראוי לכבד את פרטיותו. העסקנים יצאו לבדוק היכן יוכל הבחור למצוא את פרנסתו, ולאחר בירורים עלה בידם למצוא חנות בדים גדולה שהייתה זקוקה לעובד חרוץ ונאמן, ובעל החנות ניאות לקבל את הבחור לעבודה בחנותו.

כבר בפגישת ההיכרות הראשונה שקיים בעל החנות עם הבחור, עשה הבחור רושם חיובי ביותר. הוא התחייב בפני המעסיק לעשות את עבודתו באמונה ובמסירות, להשגיח על הסחורה בחנות שלא תפגם ולדאוג שפעילות החנות תתקיים על הצד היותר טוב. אולם, בד בבד הוא גם מבקש, כי יינתן לו הרשות מדי בוקר וערב ללכת אל בית הכנסת כדי להתפלל, תפילת שחרית בבוקר, ותפילת מנחה וערבית לקראת ערב.

בעל החנות הסכים לתנאי ולאחר שסיכם עמו את אופי ומהות עבודתו בחנות, קצב לו משכורת נאה והודיע לו עוד כי אם יעבוד בחריצות ובמסירות, במשך הזמן הוא יעלה את שכרו.

כבר בבוקר יום המחרת התייצב הבחור בחנות ובמשך כל שעות היום עבד ללא הרף. גם הימים שלאחר מכן היו מלאים בפעילות של הבחור שעשה הכל כדי לעבוד באמונה וביושר. אם בימים הראשונים עוד בעל החנות היה עוקב אחרי מעשיו של הבחור, הרי שכחלוף זמן קצר בו הוא ראה את ישרותו של הבחור והקפדתו בדין פרוטה כדין מאה, הוא הבין כי אך למותר הדבר, וכי יכול הוא לסמוך עליו בעיניים עצומות.

במשך הזמן הבחין בעל החנות כי מאזן הרווחים בחנותו עלה פלאים מאז החל להעסיק את הבחור. בתחילה סבר בעל החנות כי זו תוצאה ישירה של עבודת הבחור: הקפדתו על מלאי הסחורה שבחנות, מניעת בזבז ובלאי הנעשים על ידי עובדים בלתי אחראיים, וכמובן שמירה מעולה על הכספים ששילמו הלקוחות. אולם לאחר מחשבה נוספת הבין בעל החנות כי אין זה רק דבר טבעי, כי אם ברכה שמימית ועילאית השורה על החנות בה עובד בחור זה.

הרווחים הרבים של החנות, הבין בעל החנות, הם אינם יחסיים לבזבז שלא נעשה או לגלילי בדים שלא ניזוקו. אלו הם רווחים בקנה מידה גדול בהחלט, ואין זה אלא אצבע אלוקים בשפע של ברכת השם השורה על החנות. מני אז החל בעל החנות לכבד יותר את הבחור, ואילו הבחור מצידו המשיך לעבוד כהרגלו, כאילו לא אירע דבר.

היה זה כאשר בקראקא התקיים יריד גדול שמשך אליו מוכרים וקונים מכל הערים סביב. בימי היריד היו סוחרים רבים נוהרים מכל עבר לקראקא כדי למצוא הזדמנויות עסקיות שאינם מצויות בימי שיגרה. מלבד הדוכנים המאולתרים

שהוקמו ביריד, גם החנויות הגדולות והקבועות היו שוקקות חיים. בעלי החנויות היו מציעים ללקוחות מבצעים ייחודיים לימי היריד ורבים היו מנצלים את ההטבות הנדירות על מנת לבצע עסקאות ענק וסכומי כסף גדולים היו עוברים מיד ליד.

גם חנות הבדים בה עבד הבחור נערכה בהתאם לימי היריד. המחסנים הגדולים, הסמוכים לחנות, נפתחו לרווחה והפכו לחלק בלתי נפרד מהחנות. מלאי גדול, חדש ומעודכן, של בדים משובחים, הגיע אל החנות, ומחירים משתלמים ביותר נקבעו להם. למחבבי המציאות הציעה החנות עודפי ייצור וגם גלילי בדים משנים קודמות, ואפילו בדים שיש בהם פגמים קלים וכמעט בלתי נראים. ההיצע המגוון הזמין אליו את הקונים הרבים שנהנו מסחורה משובחת במחירים נאותים.

מיודעינו הבחור נטל אף הוא חלק בהיערכות הרצינית לקראת היריד. עמל ויגע רבות בסידור החנות והמחסנים ובארגון כל גלילי הבדים בצורה מסודרת ונוחה. ביום הראשון של היריד גם שירת הבחור את לקוחות החנות נאמנה ונתן לכל אחד את חפצו לשביעות רצונם המלאה.

בבוקרו של יום השני הבחין בעל החנות כי המכירות מתנהלות בעצלתיים. החנות עמוסה וגדושה בקונים המבקשים לקבל סחורה או לשלם עבורה, ואין איש המשרת אותם כמתבקש. בימים עברו היה בעל החנות מנסה להסתדר ככל שהיה יכול, אך מני אז שהבחור נכנס לחנות התרגל בעל החנות לכך שהעול מוטל על שכמו של הבחור, מה גם שקצב הקונים הוכפל ואף הושלש בתקופת עבודתו של הבחור בחנות, כך שבעל החנות הרגיש שאינו מסוגל יותר.

בעל החנות עזב לרגע את הלקוחות הרבים, ושאל: היכן הוא הבחור? ואחד העובדים האחרים נענה ואמר: הוא עדיין לא חזר מתפילת שחרית בבית הכנסת. לאחר זמן מה חזר בעל החנות ושאל על הבחור, ושוב נענה באותה תשובה. כעס בעל החנות מאוד והחליט שהוא פונה לבית הכנסת כדי לבדוק היכן הבחור ומפני מה הוא מתמהמה לבוא אל החנות.

תוך כדי מרוצת בעל החנות ברחובות קראקא אל עבר בית הכנסת, חשב בעל החנות לעצמו: אם אמצא את הבחור שקוע בתפילתו - אסלח לו; אם יתברר כי חלילה אירע לו דבר מה שמנע ממנו לבוא - בוודאי שלא

אעשה לו מאומה; אך אם אמצא אותו מכלה את זמנו לריק ולבטלה - אעניש אותו בחומרה רבה.

תיכף כשפתח בעל החנות את הדלתות הגדולות של בית הכנסת בקראקא הוא ראה את הבחור עומד ובוהה בציורי התקרה הנאים של בית הכנסת. הבחור כלל לא התפלל, אלא הביט כלפי מעלה בחוסר מעש מוחלט. משראה בעל החנות את הבחור עומד בטל, לא יכול היה לכבוש את זעמו. הוא רץ אליו בכעס רב ונתן לו סטירת לחי מצלצלת.

כשמוע השווים בבית הכנסת את קול המכה העזה שנתן בעל החנות לבחור, התאספו כולם לראות מה זה ועל מה זה. בעל החנות שלפתע התבייש במעשיו, נסוג אחורנית ויצא במהירות מבית הכנסת מבלי לומר לבחור כלום, ואילו הבחור עצמו נותר שווה נפש כאילו לא הוא זה שקיבל זה עתה את הסטירה. הבחור התארגן במהירות, יצא מבית הכנסת והגיע אל מעון קדשו של המרא דאתרא בעיר קראקא. הגאון הקדוש רבי נתן נטע שפירא זיע"א, בעל 'מגלה עמוקות'.

איש לא ידע על כך, אולם למגלה עמוקות שהיה איש מורם מעם, היה קשר סודי ומיוחד עם הבחור. על מצבתו של המגלה עמוקות נכתב: "פה נטמן איש אלקי קדוש מן הקדמונים, מגלה עמוקות ורזין ומטמונים, הוא שאומרים עליו שדיבר אתו אליהו פנים אל פנים". המגלה עמוקות שזכה לגילוי אליהו גם זכה לדעת שבחור זה אינו בחור מהשורה, אלא צדיק נסתר, רם ונעלה, המצניע את דרכיו והליכותיו כדי שהבריות לא יכירו בו. מפעם לפעם היה המגלה עמוקות משוחח עם הבחור ברזין דאורייתא ושומע ממנו רזי עולם.

עתה הגיע הבחור לביתו של המגלה עמוקות וביקש ממנו את ברכת הפרידה, לאשר הוא נאלץ באופן מידי לעזוב את העיר קראקא ולהרחיק מהעיר כמרחק של ארבע מאות פרסה ואף יותר מכך. המגלה עמוקות הצטער מאוד לשמע בשורה זו והפציר מאוד בבחור שיואל להישאר בעיר, אלא שהבחור סירב בכל תוקף וכל בקשות המגלה עמוקות היו ללא הועיל, כי ירט הדרך לנגדו.

כיון שראה המגלה עמוקות כי כלה ונחרצה מאת הבחור לעזוב תיכף ומיד את העיר קראקא, נענה המגלה עמוקות ואמר לבחור: הלא למדו אותנו חז"ל במסכת ברכות (לא): "אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו". אבקשך איפוא שתאמר לי דבר הלכה, שתוך כך יהא זכרונו חקוק וקבוע בלבי. ואם יורשה לי, המשיך המגלה עמוקות ואמר לבחור, אוסיף ואבקשך כי דבר התורה שתאמר לי יהא דווקא בענין

מסויים, וכדלהלן.

בתחילת פרשת ואתחנן אנו מוצאים את בקשתו של משה רבינו מהקב"ה לזכות להיכנס אל ארץ ישראל ואת הסירוב שקיבל על כך, וכמו שנאמר (דברים ג כג - כז): **'וְאַתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר. אֲדַנִּי ה' אֲתָה הַחֲלוּת לְהָרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֻלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזִיקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וְכַגְּבוּרֹתֶיךָ. אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוּ. וַיַּתְּעֶבֶר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלַי עוֹד בְּדַבְּרֵךְ הַזֶּה. עֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יְמֶה וּצְפֹנֶה וְחִמְנָה וּמִזְרְחָה וְרֹאה בְּעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה.'**

והנה על הפסוקים האלו, המשיך המגלה עמוקות ואמר לבחור, זכיתי לחדש ולכתוב אופנים רבים בביאור עניין מופלא זה, (הלא הם רנ"ב אופנים כמניין "רב לך" העולה רנ"ב, אשר לימים נדפסו בתוך הספר הקדוש 'מגלה עמוקות'), ועתה אבקשך, שתואיל להוסיף ולומר לי פירוש נוסף על פסוקים אלו. הסכים הבחור ואמר למגלה עמוקות: יש עמדי פירוש מחודש לפסוקים אלו, ועתה אומר לך זאת כמזכרת נצח מעמי.

מצאנו בספרים הקדושים כי האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, הם הרגליים של המרכבה הקדושה העליונה, כסא הכבוד, והיות שלכסא הכבוד יש ארבע רגליים, ואילו האבות הקדושים אינם אלא שלש רגליים, ביקש משה רבינו להכנס לארץ ישראל, במטרה שעל ידי קדושת ארץ ישראל יוכל לזכות להיות הרגל הרביעית של המרכבה. אולם הקב"ה היה בדעתו שהרגל הרביעית של המרכבה העליונה יהא דוד המלך.

ועל זה הוא שהשיב הקב"ה למשה רבינו ואמר לו: **'אֵל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלַי עוֹד בְּדַבְּרֵךְ הַזֶּה'** - "בדבר" ראשי תיבות: בן דוד ברגל רביעית! אל לך לבקש להכנס לארץ ישראל כדי להיות רגל רביעית, כי אני הכינותי את דוד עבדי שהוא זה שיהיה ברגל הרביעית.

וכאשר סיים הבחור לומר את הפירוש הנפלא, נפרד מהמגלה עמוקות לחיים ולשלום, ותיכף פרח לו איש האמת. הוא נטל את מטלטליו המעטים, ויצא מקראקא אל עבר מקומו החדש אשר איווה לו.

ואמנם רעיון זה שהגיד הבחור מצאנו מפורש יוצא מפיו של המגלה עמוקות בהרחבה רבה עם הוספות נפלאות ויקרות, והוא אופן המאתיים בו הסביר את מקראות אלו. וכדי להשלים את הדברים הבאנו כאן חלקים מתוך דבריו, בהם מתבארים הדברים בתוספת נופך:

"זה היה גם כן ענין משה, שראה סוד

המרכבה העליונה, שהיא נחלקת על ארבע רגליים מארבע אותיות הוי"ה, וראה שהאבות הן הן המרכבה... והוקשה לו אחר כך: הלא המרכבה היא על ד' אותיות הוי"ה... לזה השיב (הקב"ה)... דוד הוא רגל רביעי במרכבה... לכן רצה משה ליכנס לארץ ישראל, ורצה הוא להיות רגל רביעי במרכבה במקום דוד... ולזה פתח: 'ואתחנן אל ה', ה' דייקא, על שם של הוי"ה קמכוין, 'בעת ההיא', הוא כתיב, שהוא רצה להיות ה' של שם הוי"ה להשלים אות ד' במרכבה... לכן 'אעברה נא', וכשאהיה בארץ ישראל אעבור ה', רצה לומר, אשלים ה' אחרונה שבשם בהיפוך אתון ארבעה, שיהיו ארבעה רגלי המרכבה שלמים, וזה יהיה דווקא כשאהיה בארץ, כי רגל רביעי נקראת ארץ החיים... והשיב הקב"ה: 'רב לך', אין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז): 'אל תוסף דבר אלי', 'דבר' דייקא, נוטריקון: דוד ברגל רביעי'. (אילנא דחיי להרה"ק רבי מענדל מרימנוב זיע"א).

לאחר שבעל החנות שב לחנותו הוא המתין שהבחור יפסיק להתבטל בבית הכנסת ויחזור לעבודתו, אלא שחלפו שעות והבחור לא הגיע לחנות. בעל החנות כבר הספיק להתחרט על המכה שנתן לבחור על לא עוול בכפו ועל כך שבייש אותו ברבים באופן נורא שזכה, מה גם שהבחור היה נאמן ביתו ומסור לחנות עד לאחת. החליט בעל החנות כי הוא ייצא שוב לבית הכנסת ויבקש את סליחתו של הבחור, אלא שלהפתעתו הרבה הבחור כבר לא היה בבית הכנסת. מיהר בעל החנות ללכת אל אכסנייתו של הבחור, אלא ששם נודע לו כי לפני כמה שעות הגיע הבחור ונטל את מטלטליו והלך כלעומת שבא.

בעל החנות עמד נרעש ואובד עצות. הוא ניסה להתחקות אחר אנשים שראו את הבחור בשעות האחרונות, ונודע לו כי הבחור ביקר אצל המרא דאתרא, המגלה עמוקות, לפני שיצא מהעיר אל עבר יעד בלתי ידוע. במר נפשו עליו הלך בעל החנות אל המגלה עמוקות וסיפר לו גופא דעובדא היכי הוה.

נענה לו המגלה עמוקות ואמר: אם צערך הוא על מכת הלחי שהבאת לבחור, שעתה יכול אני לומר לך כי הוא צדיק נסתר, איש אלוקים קדוש, דע לך שהוא כלל לא הרגיש בזה, כך שלא עשית לו מאומה ולא הכאבת לו כלום. אמנם לי הוא שעשית נזק רב מאוד, מעוות אשר לא יוכל לתקון, כי הרחקת ממני אוהב ורע שהייתי משתעשע עימו בסודות התורה ועתה לא אראנו עוד, וזאת נחמתי בעניי: דבר התורה אשר הגיד לי קודם הליכתו, ושש אני על זה כמוצא שלל רב.

מליץ יקדין ויהודשים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבו דוד חי אבן-עזרא שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵייתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְרָשָׁה

כל יהודי בכל מקום יכול למצוא את ה' יתברך

אתידע בלביה. אך זאת מבקש מהאדם שיבקש קרבתו בכל לב ונפש וכאשר יבקשו באופן זה יזכה ויצליח עוד ועוד וימצא את ה' יתברך, כהבטחת הכתוב **ובקשתם וגו' ומצאתם**. רמז לכך בפסוק (תהלים קיא ב) גדולים מעשי ה' דרושים לכל חפציהם, דהיינו 'גדולים' להיות גדול בתורה ועבודה הרי זה 'מעשה ה'', אך 'דרושים' לדרוש ולבקש בכל לב ונפש הוא 'לכל חפציהם' לכל אחד החפץ בכך.

אופן ב' - רק במסירות נפש זוכים לעבודת ה'

מאידך חזינן שיש לרכז כוחות לדרישה את ה' ככתוב **ובקשתם משם וגו' ומצאתם** אך זה רק בתנאי **כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך** במסירות נפש ממש. כי עבודת ה' אינה דבר שזוכים אליה כלאחר יד, אלא צריך להשתוקק אליה ולחפש אחריה בכל הכוחות, והיא שאמרה תורה אימתי יתקיים ומצאת כאשר תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך אז תזכה למוצאו ולהתקרב אליו.

ולכן פתח הכתוב בלשון רבים **ובקשתם** וסיים בלשון יחיד **ומצאתם**, כי אף שרבים מבקשים לדעת את ה' ולהתקרב אליו, אבל רק יחידים זוכים ל'מצאת' את קרבתו יתברך, ואפילו שכולם מבקשים ומתפללים, בכל זאת אין כולם מוצאים בשוה, אלא כל אחד מוצא כפי ערך בקשתו, וכפי מה שמתקיים בו **כי תדרשנו** בכל ליבו ונפשו, כך זוכה שיתקיים בו **ומצאתם**. כי הדרישה והבקשה והחיפוש צריכים להיות כמו אחרי חפץ יקר שנאבד, ובעליו אינו זז ממקומו עד אשר מוצא אותו, וכך צריך כל מבקש ה' שלא להרפות עד שימצא את מבוקשו, לא ירפה ולא יניח בבחינת **כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך** ועל ידי כן יזכה למוצאו ולהידבק בו.

קצרה מלהשיגם, כי 'לא בשמים היא ולא מעבר לים היא' (להלן ל יב), אלא 'קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו', שכל אדם בכל מצב שהוא יכול למצוא את ה'.

יש לדעת כי הבורא יתברך אינו מבקש מהאדם לעשות מה שאינו יכול, ועל דבר זה אמרו בזוהר (וירא קג): על הפסוק (משלי לא כג) 'נודע בשערים בעלה': 'נודע בשערים בעלה' דא קודשא בריך הוא, דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשער בלביה, כל חד כמה דיכיל לאדבקה ברוחא דחכמתא ולפום מה דמשער בלביה הכי

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאתם פי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (ד כט).

כל יהודי יכול למצוא את קרבת ה' בכל מקום שהוא, ואף אם מרגיש כי נמצא רחוק מאוד מהקדושה, יש לו לדעת כי בכל מצב שרק יהיה בו איש מישראל כבר אמר עליו הכתוב **ובקשתם משם את ה' אלקיך**, ואמר **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה** שבדווקא מודגש בפסוק **משם**, ללמד כי באיזו מדרגה ומצב שנמצא בו יכול ואף נדרש ממנו לבקש משם את ה' אלקיו. ואל יחשוב שעבודת ה' רחוקה היא ממנו, או שהיא תלויה בחקירות עמוקות ומפולפלות שדעתו

מילתא דפליאה

בגלות הקשה אפילו מעט התעוררות פועלת ביותר לדחות הרבה חושך וסט"א

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאתם פי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (ד כט).

הרה"ק **התפארת שלמה** כתב בפרשת עקב דברי חיזוק ללב נשבר בחשכת הגלות האחרון, ואלו דברי קדוש (ד"ה או יאמר והיה עקב ה-ב), כשבעוונותינו הרבים גברה החשכות ועול הגלות וכשל כח הסבל מרוב הצרות וטרדות הזמן, והסטרא אחרא רודף כל היום באין מנוס, אמנם נכון לכל אדם להבין ולדעת כי דוקא בגלל זה הזמן גרמא שאפילו מעט ההערה לקדושה פועל יותר ויותר לדחות הרבה מהסטרא אחרא, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ויקר מאד ומקובל לפני ה' יתברך כל בחינת התעוררות לעבודת ה' לתורה ולתפילה אף שאינו כראוי ובכוונה הגדולה כמו בדורות הראשונים, בכל זאת המעט מהעבודות הוא חשוב לפני הקב"ה כמו הרבה בימים שלפנינו.

ועל זה אמר הכתוב **והפיץ ה' אתכם בעמים** באורך הגלות, ואחר כך **ובקשתם משם את ה' אלקיך**, אם משם מתוך הגלות המר תבקש את ה' אלקיך, אפילו בקשה קטנה בלב, בכל זאת אחר כך יתקיים בך **ומצאתם** דהיינו דבר חדש שלא חשב עליו, מבקשה המועטת שלך אחר כך תמצא יותר ויותר **כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך**.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

לימוד התורה ללא הפסק בכל גיל

מכל אלו מוכח שבתורה יש בה שובע.

התורה היא הדבר היחידי שיש בו הרגשת שובע והרגשת תענוג כאחד

והנה, במידת בשר ודם יתהפכו העניינים ויתנגדו זה לזה, יש שביעה אך בלא עונג, ויש עונג בלא שובע, כגון אם הגיע באכילתו לשובע, קץ מלאכול עוד דכתיב (שם כז) 'נופת ונפש שבעה תבוס', ומאידך בממון נאמר (קהלת ה ט) 'אוהב כסף לא ישבע כסף', ואמרו (קה"ר א ג) 'יש לו מנה רוצה מאתיים', שכמה שיהיה לו, ירצה וישתוקק ליותר, ואין בו שובע לעולם.

אבל התורה היא הדבר היחידי שיש בו גם הרגשת שובע, אך יחד עם זאת יש בה תשוקה לעוד, בבחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים'. שבמידת הקב"ה אמרו 'כלי מלא מחזיק', ועל כך אמרו חז"ל (אבות פ"ה מכ"ב) 'ומינה לא תזוע שאין לך מידה טובה הימנה', שיותר שירבה לימודו וישבע מאוד, יותר יערב ויתענג בה תענוג נפלא. וזהו 'כולם ישבעו ויתענגו', שלאחר השביעה יתענג בה ולא יזוע ממנו ואין מידה טובה מזה. ועל כך אמר דוד המלך (תהלים קיט צו) 'לכל תכלה ראיתי קץ', לכל דבר שבעולם יש לו קץ ושובע, אך 'רחבה מצוותיך מאד', רחבה ללא קץ וגבול שרוצה עוד ועוד אף שמרגיש בה שובע.

גם בזקנותו, ולא יסתפק בסתם לימוד של זקנים דברים קלים וכיוצא. וכן יש לפרש ברמב"ם שבא לחדש לנו כי עד יום מותו יש לו אותו חיוב ללמוד תורה כמו בנערותו, שיתייגע בש"ס ובפוסקים ולא יסתפק בדברים קלים.

צמאון תמידי ללימוד התורה

כך היא דרכה של תורתנו הקדושה שיש בה הכל, וכמה שיש בה שובע ותענוג מכל דבר תורה, עדיין יש בה גם תאוה ללמוד עוד במשך כל החיים, כאשר האריך לבאר בעל **ההפלאה ע"ה** (פתיחה למסכת כתובות אות יב) שבתורה יש הרגשת שובע כמו שאמר הנביא (ישעיה נה ב-ג) 'למה תשקלו כסף בלוא לחם ויגיעכם בלוא לשבעה, שמעו שמוע אלי ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם. הטו אזנכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם', הכתוב ממדבר בדברי תורה וכפי שפירשוהו במדרש (ויק"ר ל א) למה אתם שוקלים כסף לבני עשו בלא לחם, על שלא שבעתם מלחמה של תורה, ויגיעכם בלא לשבעה' למה אתם יגעים ואומות העולם שבעים, 'בלא לשבעה', על שלא שבעתם מיינה של תורה דכתיב (משלי ט ה) 'ושתו ביינ מסכת'. עוד אמרו חז"ל (ברכות יד). כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן, אין מבשרין אותו בשורות רעות, שנאמר (משלי יט כג) 'ושבע ילין בל יפקד רע'.

וּפִן יִסוּרוּ מִלְבָּבָהּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶּם וְהוֹדְעָתֶם לְבַנְיָהּ וְלְבַנְיָהּ בְּנֵיהָ (ד ט). כתב הרמב"ם (ת"ת פ"א ה"י): עד אימתי חייב ללמוד תורה, עד יום מותו שנאמר **וּפִן יִסוּרוּ מִלְבָּבָהּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶּם**, וכל זמן שלא יעסוק בלימוד הוא שוכח. הקשה **הרב יהודה צדקה ע"ה** בספרו **קול יהודה** (יבמות סב): על דברי הגמרא שם, 'רבי עקיבא אומר למד תורה בילדותו ילמד תורה בזקנותו, היו לו תלמידים בילדותו היו לו תלמידים בזקנותו, שנאמר (קהלת יא ו) 'בבוקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך'. וכמו כן קשה על דברי הרמב"ם, בשלמא תלמידים הוי חידוש, אף על פי שהוא זקן ואין לו כח, ישתדל שיהיו לו תלמידים גם בזקנותו. אבל 'למד תורה בילדותו ילמד תורה בזקנותו', מה חידוש יש בכך, הלא מצות תלמוד תורה כל ימי חייו ומה קא משמע לן רבי עקיבא והביא לנו ראיה מהמקרא. וכדבר הזה קשה בדברי הרמב"ם, לשם מה חידש לו שחיוב עסק התורה הוא עד יום מותו, מה שונה מכל מצוות התורה, שחייב בהם כל ימי חייו.

גם בזקנותו יתייגע בש"ס ופוסקים ולא יסתפק בדברים קלים

אלא חידוש גדול בא ללמדנו רבי עקיבא, 'למד תורה בילדותו אותה תורה שלמד בילדותו ש"ס ופוסקים, ילמד

התפילה לבורא עולם מכל יהודי בכל מצב ובכל זמן

כלומר השומר ומחכה עד שיערה עליו רוח ממרום והתעוררות העליון להתפלל ולעבדו יתברך שמו, איש כזה לא יזרע זריעה בעבודת השם לעולם, ואילו 'רואה בעבים' היינו מי שרואה להתפלל ולעבוד את השם אף כשהוא נמצא בעביות וכאילו עב הענן סך בעדו שאין מוחו בהיר כל כך, ואף על פי כן מתחזק ועובד עבודתו, 'לא יקצור', זה האיש לא יקצר לעולם בעבודת הבורא ברוך הוא.

עת ובכל שעה יכול כל יהודי להתפלל לבוראו גם אם אין זה הזמן שמרגיש קרבה והתעוררות בעבודתו, וגם אם אין מוחו פנוי מכל וכל.

עובד ה' אין לו להמתין להתעוררות עליונה ורוח ממרום

כענין זה מובא בשם **המגיד מקוזניץ ע"ה** (ראה באר משה ויחי ד"ה נפתלי) לבאר הפסוק (קהלת יא ד) 'שומר רוח לא יזרע, ורואה בעבים לא יקצור',

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר... אֵתָהּ הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבֹדָה אֶת גְּדֻלָּה וְאֶת יָדָה הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֶל-בְּשָׂמִים וּבְאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהָ וְכִגְבוּרָתָהּ (ג כג-כד). הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה בספרו **זרע קודש** (ד"ה ואתחנן ה'): ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, שלא אמר באיזה עת דיבר שעליה אמר **בעת ההיא**, ללמדנו שבכל עת ועת יתפלל האדם לפי העת ההיא שנמצא עומד בה, יהיה העת איזה עת שרק יהיה, עכ"ל. ותמיד בכל

השגת גדלות הבורא - דבר שאין לו סוף ומידה

יותר להבורא ברוך הוא, הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה כי אין סוף בדבר, וזה הוא עיקר הבנת הצדיק שמבין זה שאינו יכול לבוא אל התכלית הגמור והיא היא העבודה. וזהו שאמר הכתוב 'פתחו לי', פירוש הצדיק אומר שיפתחו לו השערי העבודה לבוא בס לעבוד הבורא, לפי שסובר שלא עשה כלום עדיין ולא פעל בעבודתו כלל עדיין. ומשיבין לו 'זה השער לה', פירוש היא היא עיקר העבודה לידע זה שאינו יכול לגמור בהעבודה, כי דבר שאין לו סוף ותכלית, והבן.

כשמרגיש האדם בשפלותו הרגשה זו היא גופא העדות על כך שקרוב הוא אל הקדושה, כעין שכתב **בתשואות חן** (ויקרא ד"ה ובאופן) מקרא שכתוב (ירמיה לא ב) 'מרחוק ה' נראה לי', כפי מה שמרגיש האדם שהוא רחוק מן הקדושה, על ידי זה 'ה' נראה לי', והוא הקרוב באמת אל ה'.

בקשת התגלות השכינה הינה דבר תמידי

ועל זאת תהיה תפילת כל איש מישראל שנזכה להתגלות השכינה עלינו, שכן בדרך העולם אדם המבקש על בריאות, מיד כשנתרפא אינו ממשיך לבקש על כך, אך על צער השכינה תמיד יש לבקש על התגלות גדלות הבורא והשגחתו הפרטית בכל הווה עבר ועתיד, ובזה מבאר התפארת שלמה בהמשך דבריו, את הפסוק 'דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד' שלהתגלות פניו יש תמיד לבקש, ואף שכתוב במשה רבינו ע"ה (שמות לג יא) 'ודיבר ה' אל משה פנים אל פנים' מכל מקום אין סוף להשגה וצריך לבקש תמיד כי הכל רק התחלה. וזהו שאומרים בתפילה 'וקדושים בכל יום יהללוך סלה', פירוש, שהקדושים מבקשים תמיד להללו ולשבחו יותר ויותר.

שאינו אלא כמתחיל ועומד בפתח. ואמר הכתוב 'כחום היום', כי יש בני אדם שנראים שהם מוכנעים אבל אין תוכם כברם, אבל אברהם היה מוכנע גדול באמת בלב שלם ממש, והיה ברור בעיניו כשמש שאינו אלא מתחיל בעבודתו יתברך, וזהו 'כחום היום' היינו כשמש המאירה (נועם אלימלך שם).

וכן מצינו בדוד המלך ע"ה שביקש מלפני ה' (תהלים כז ד) 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש', וביאר בזה **הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב ע"ה** (הובא בקדושת לוי שמות ד"ה וזה לה), כי אחת היתה שאלתו של דוד מאת ה', והיא 'שבתי בבית ה' וגו' לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו'. אך מלבד זאת הוסיף בבקשתו ואמר 'אותה אבקש', שגם כאשר אגיע לדרגה זו 'לחזות בנועם ה'', עדיין 'אותה אבקש', אף על פי כן עדיין אוסיף ואבקש להשתוקק לזכות לדרגה גבוהה מזו, כי כך היא האמת שככל שמתקרב רואה עד כמה יש לו להוסיף 'לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו'.

בקדושת לוי ע"ה הוסיף על דברי המגיד מזלאטשוב: ובזה הצדיקים מוסיפים והולכים בעבודת השם יתברך, שנדמה להם תמיד שאינם עדיין בשלימות, ויודעים תמיד בכל עת מה שחסר להם, דהיינו המדריגה שלמעלה מזו שאינם משיגים עדיין, ובטוחים בהשם יתברך ובישועתו שידעו אורח חיים למעלה להשיג גם ההשגה שחסר להם עתה.

זהו שאמר הכתוב (שם קיח יט) 'פתחו לי שערי צדק אבוא בס אודה יה זה השער לה' צדיקים יבואו בו', ודרש **הנועם אלימלך ע"ה** (ליקוטי שושנה ד"ה פתחו): דהנה עיקר מידת הצדיקים כך היא, בכל מה שעובד

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר... אֶתְּהַלֹּת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבֹדְךָ אֶת גְּדֻלָּתְךָ וְאֶת יְדֶךָ הַחֲזֹקָה אֲשֶׁר מִי אֶל-בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וְכַגְבוּרָתְךָ (ג כג-כד).

פשוטו של מקרא בעת ההיא הכוונה כפי שכתב רש"י ע"ה: לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דימיתי שמא הותר הנדר.

אולם בעומק העניין רמז בזה **התפארת שלמה** (ד"ה א"י ואתחנן, בשלח ד"ה א"י אז) כי בעת ההיא רמז לזמן הגאולה כנאמר (צפניה ג כ) 'בעת ההיא אביא אתכם'. כמו משה רבינו ע"ה שעמד לאחר ארבעים שנה והשיג סודות התורה שאין בריה היכולה לשער גודל השגתו, עם כל זה אמר **אתה החילות** שעומד הוא רק בתחילת התגלות גדלות הבורא שאין לידיעה זו סוף והשגה. כן בעת הגאולה תהיה התגלות שכינה עצומה ואז ידעו כי כל השגה שהיא אינה כי אם תחילת ההתגלות, ועל זה יאמר **בעת ההיא, אתה החילות להראות את עבדך**, כי כשיראו שאין סוף להתגלות כבודו יבינו כי תכלית הידיעה - לידע אשר לא ידעו. והוא הנאמר למשה רבינו ע"ה (שמות לג כג) 'וראית את אחורי ופני לא יראו' שכל ששיג האדם הוא רק בבחינת 'אחור', אך לעולם 'פני לא יראו' שלא ניתן להשיג מה באלוקות יתברך.

דרך הצדיקים שיודעים כי נמצאים הם רק בתחילת העבודה

כך הייתה דרכם של אבותינו הקדושים שידעו תמיד כי עדיין יושבים הם בפתח הכניסה להכרת הבורא כמו שכתוב באברהם אבינו ע"ה (בראשית יח א) 'והוא יושב פתח האוהל' וביאר **הנועם אלימלך** (וירא ד"ה א"י אשרי) שלמרות כל צדקותו ומדרגותיו עדיין הרגיש עצמו כאילו הוא יושב בפתח והתחלת הקדושה, כי הצדיק כל מה שמתעלה נדמה בעיניו

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנעוץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל עיצוב ועימוד: שוקי קנר

דברי יחזקאל
בני יששכר
בת עין
אור לשמים
תפארת שלמה
צדקת הצדיק

אוהב ישראל
עבודת ישראל
מאור ושמש
מנחם ציון
יסוד העבודה
זרע קודש

בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
קדושת לוי
חיים וחסד
יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com